

Geneven IV sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana.

Genevessä 12.8.1949 tehdyt Geneven sopimukset ovat tulleet Suomen osalta voimaan 22.8.1955 (SopS 7–8/1955). Ne ovat voimassa kaikissa maailman 194 valtiossa (6.1.2009).

**Sodassakin
on säännöt.**

(Geneven IV sopimus) Genèveen sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana 12 päivältä elokuuta 1949.

Allekirjoittaneet niiden hallitusten täysivaltaiset valtuutetut, jotka ovat olleet edustettuina Genèveissä 21 päivästä huhtikuuta 12 päivään elokuuta 1949 kokoontuneessa, siviilihenkilöiden suojelemista sodan aikana koskevan sopimuksen laatimista varten kutsutussa diplomaattisessa konferenssissa, ovat sopineet seuraavasti:

I osa.

Yleiset määräykset.

1 artikla.

Sopimuksen noudattaminen.

Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan tätä sopimusta ja saattamaan sen noudatetuksi kaikissa olosuhteissa.

2 artikla.

Sopimuksen soveltaminen.

Tätä sopimusta on, mikäli kysymys ei ole rauhan aikana voimaan tulevista määräyksistä, sovellettava, kun julistetaan sota tai syntyy muu aseellinen selkkkaus kahden tai useamman Korkean sopimuspuolen välillä, vaikka jokin niistä ei olekaan tunnustanut sotatilaa.

Sopimusta on niinkään sovellettava, kun jonkin sopimuspuolen alue tai osa siitä on vallattuna, vaikka ei kohtaakaan sotilaallista vastarintaa.

Jos selkkaukseen joutunut valta ei ole osallinen tähän sopimukseen, pysyvät sopimuksen osalliset vallat kuitenkin keskinäisissä suhteissaan sidottuina siihen. Lisäksi ne ovat siihen sidotut sanottuun valtaan nähden, jos tämä hyväksyy sopimuksen määräykset ja soveltaa niitä.

3 artikla.

Kansainvälistä luonnetta vailla olevat selkkaukset.

Kun jonkin Korkean sopimuspuolen alueella syntyy aseellinen selkkkaus, jolla ei ole kansainvälistä luonnetta, kukin selkkaukseen osallisista on velvollinen noudattamaan ainakin seuraavia määräyksiä:

1) Henkilöitä, jotka eivät suoranaisesti ota osaa vihollisuuksiin, heihin lukien aseellisiin voimiin kuuluvat, jotka ovat laskeneet aseensa, sekä ne, jotka ovat joutuneet taistelukyvyttömiksi sairauden, haavoittumisen, pidättämisen tai muun syyn johdosta, on kaikissa olosuhteissa kohdeltava inhimillisesti tekemättä mitään epäsuopeaa erottelua rodun, värin, uskonnon tai uskomuksen, sukupuolen, syntyperän tai omaisuuden tai muun niihin verrattavan tunnusmerkin perusteella.

Sen takia ovat ja pysyvät, aikaan ja paikkaan katsomatta, mainittujen henkilöiden suhteen kiellettyinä:

- a) henkeen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvat loukkaukset, erittäinkin murha kaikissa muodoissa, silpominen, julmuutta osoittavat piteleminen ja kidutus;
- b) panttivangiksi ottaminen;
- c) henkilökohtaisen arvon loukkaukset, erittäinkin nöyryyttävät ja alentavat kohtelut;
- d) tuomiot, joita ei ole antanut sellainen tuomioistuin, jonka toimintaan liittyvät sivistyskansojen välttämättömiksi tunnustamat oikeudelliset takeet, ja teloitukset, jotka pannaan täytäntöön sellaisen tuomioistuimen edeltävältä ratkaisulta.

2) Haavoittuneet ja sairaat on kerättävä ja niitä on hoidettava.

Puolueeton ihmisystävällinen järjestö, sellainen kuin Punaisen Ristin kansainvälinen komitea, saa tarjota palveluksiaan selkkauksen osapuolille.

Selkkauksen osapuolet tekevät toisalta voitavansa saattaakseen erikoissopimuksin voimaan tämän sopimuksen muut määräykset joko kokonaan tai osittain.

Edellä olevien määräysten soveltamisella ei ole vaikutusta selkkauksen osapuolten oikeudelliseen asemaan.

4 artikla.

Suojeltujen henkilöiden määritelmä.

Sopimuksen suojelemia ovat henkilöt, jotka, minä ajankohtana ja millä tavoin tahansa, selkkauksen tai valtauksen sattua ovat sellaisen selkkauksen osapuolen tai valtaajan vallinnassa, jonka kansalaisia he eivät ole.

Sellaisen valtion kansalaiset, joka ei ole sopimukseen sidottu, eivät ole sen suojelemia. Puolueettoman valtion kansalaisia, jotka ovat sotaikäyvä valtion alueella, sekä myötäsotaikäyvä valtion kansalaisia ei pidetä suojeltuina niin kauan kuin valtiolla, jonka kansalaisia he ovat, on säännönmukainen diplomaattinen edustus siinä valtiossa, jonka vallassa he ovat.

II osan määräyksillä on kuitenkin laajempi soveltamisala kuin 13 artiklassa määritellään.

Henkilöitä, joita suojellaan sen mukaan kuin on määrätty maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta Genèvessä 12 päivältä elokuuta 1949 tai merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamisesta Genèvessä 12 päivältä elokuuta 1949 taikka sotavankien käsittelystä Genèvessä 12 päivältä elokuuta 1949 tehdyssä sopimuksessa, ei pidetä suojeltuina henkilöinä siinä mielessä kuin tässä sopimuksessa tarkoitetaan.

5 artikla.

Poikkeuksia.

Jos selkkauksen osapuolella on pätevää aihetta epäillä, että tietty, tämän sopimuksen suojelema henkilö ryhtyy valtion turvallisuutta vaarantavaan toimintaan, tai jos on selvitetty hänen itse teossa siihen ryhtyneen, sellainen henkilö ei voi vedota tässä sopimuksessa suotuihin oikeuksiin ja etuuksiin, mikäli ne, jos olisivat voimassa hänen hyväkseen, saattaisivat vaarantaa valtion turvallisuutta.

Jos tämän sopimuksen suojelema henkilö on vallatulla alueella pidätetty vakoilijana tai tuholaiстыön tekijänä tai sen vuoksi, että häntä yksilöllisesti pätevin syin epäillään ryhtymisestä valtaajan turvallisuutta vaarantavaan toimintaan, sellaiselta henkilöltä voidaan, mikäli sotilaallinen turvallisuus sitä ehdottomasti vaatii, evätä tässä sopimuksessa suodut kanssakäymisoikeudet.

Kaikissa näissä tapauksissa on edellisissä kappaleissa tarkoitettuja henkilöitä kuitenkin kohdeltava inhimillisesti eikä heiltä syytettyinä saa riistää tällä sopimuksella turvattua oikeutta tasapuoliseen ja säännönmukaiseen oikeudenkäyntiin. Myös on kaikki suojelluille henkilöille kuuluvat, tässä sopimuksessa tarkoitettut oikeudet palautettava heille mahdollisimman aikaisena ajankohtana ottaen asianhaarojen mukaan huomioon valtion tai valtaajan turvallisuus.

6 artikla.

Soveltamisen alkaminen ja lakkaaminen.

Tätä sopimusta on sovellettava jokaisen 2 artiklassa tarkoitettun selkkauksen tai valtauksen alusta.

Selkkauksen osapuolten alueella sopimuksen soveltaminen lakkaa sotatoimien yleensä päättyttyä.

Vallatulla alueella tämän sopimuksen soveltaminen lakkaa vuoden kuluttua sotatoimien yleisestä päättymisestä; kuitenkin on valtaajavaltio valtauksen ajaksi sidottu - mikäli tämä valta suorittaa hallitustoimia kysymyksessä olevalla alueella - tämän sopimuksen seuraavien artiklain määräyksiin: 1-12, 27, 29-34, 47, 49, 51, 52, 53, 59, 61-77 ja 143.

Suojellut henkilöt, jotka vapautetaan tai kotiutetaan taikka asettuvat alueelle jälleen asumaan sanottujen määräaikain päättyttyä, saavat sillä välin osakseen tässä sopimuksessa suodut edut.

7 artikla.

Erikoissopimukset.

Lukuun otetamatta sopimuksia, jotka on nimenomaan edellytetty 11, 14, 15, 17, 36, 108, 109, 132, 133 ja 149 artiklassa, Korkeat sopimuspuolet saavat tehdä muita erikoissopimuksia kaikista kysymyksistä, jotka niiden mielestä soveltuvat erikseen järjestettäväksi. Erikoissopimuksella ei voida loukata suojelluille henkilöille tämän sopimuksen mukaisesti kuuluvaa asemaa eikä supistaa siinä heille suotuja oikeuksia.

Suojellut henkilöt saavat osakseen sanotuista erikoissopimuksista johtuvat edut niin kauan kuin tätä sopimusta on heihin sovellettava, mikäli mainituissa tai lisäksi tehdyissä sopimuksissa ei ole nimenomaan toisin määrätty tai jokin selkkauksen osapuoli heidän suhteensa ryhdy edullisempiin toimenpiteisiin.

8 artikla.

Oikeuksien luovuttamattomuus.

Suojellut henkilöt eivät missään tapauksessa voi osittainkaan luopua oikeuksista, jotka heille on turvattu tässä sopimuksessa tai edellisessä artiklassa tarkoitettussa erikoissopimuksessa, mikäli sellainen on tehty.

9 artikla.

Suojelijavallat.

Tätä sopimusta on sovellettava niiden suojelijavaltain yhteisin toimin ja huolehtiessa valvonnasta, joiden tehtävänä on varjella selkkauksen osapuolten etuja. Sitä varten voivat suojelijavallat diplomaattiseen tai konsulivirkakuntaansa kuuluvien henkilöiden lisäksi määrätä valtuutettuja kansalaistensa tai muiden puolueettomien valtain kansalaisten joukosta. Näiden valtuutettujen tulee olla sen vallan hyväksymiä, jonka valtapiirissä he suorittavat tehtävänsä.

Selkkauksen osapuolten on mahdollisimman suuressa määrin helpotettava suojelijavaltain edustajien ja valtuutettujen tehtävän täyttämistä.

Suojelijavallan edustajat ja valtuutetut eivät missään tapauksessa saa mennä heille tästä sopimuksesta johtuvaa tehtävää ulommaksi; heidän on varsinkin otettava huomioon, mitä sen vallan turvallisuus, jonka valtapiirissä he suorittavat tehtäväänsä, ehdottoman välttämättömästi vaatii.

10 artikla.

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean toiminta.

Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sitä ihmisystävällistä toimintaa, johon Punaisen Ristin kansainvälinen komitea tai muu puolueeton ihmisystävällinen järjestö selkkauksen asianomaisten osapuolten siihen suostuessa ryhtyy suojellakseen siviilihenkilöitä ja antaakseen heille apuaan.

11 artikla.

Suojelijavaltain sijaiset.

Korkeat sopimuspuolet saavat milloin tahansa sopia, että tämän sopimuksen mukaan suojelijavallalle kuuluvat tehtävät uskotaan järjestölle, joka pystyy ne täysin puolueettomasti ja tehokkaasti täyttämään.

Jos suojellut henkilöt syystä tai toisesta eivät saa tai eivät enää saa etua suojelijavallan tai 1 kappaleen mukaisesti sen tehtävien suorittajaksi määrätyn järjestön toiminnasta, on heitä vallinnassaan pitävä valta velvollinen pyytämään puolueetonta valtiota tai sanotunlaista järjestöä ottamaan huolehtiakseen tehtävistä, jotka tämän sopimuksen mukaan kuuluvat selkkauksen osapuolten määräämälle suojelijavallalle.

Ellei suojelua voida täten turvata, on suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävä valta velvollinen pyytämään ihmisystävällistä kansainvälistä järjestöä, kuten Punaisen Ristin kansainvälistä komiteaa, ottamaan huolehtiakseen tämän sopimuksen mukaan suojelijavalloille kuuluvista ihmisystävällisistä tehtävistä tai vastaanottamaan, mikäli tämän artiklan määräyksistä ei muuta johdu, sellaisen järjestön tarjoamat palvelukset.

Jokaisen puolueettoman vallan ja jokaisen järjestön, joka on edellä mainitussa tarkoituksessa vastaanottanut asianomaisen vallan pyynnön tai itse tarjonnut palveluksiaan, tulee toiminnassaan olla tietoinen vastuustaan sitä selkkauksen osapuolta kohtaan, josta riippuvaisia tämän sopimuksen suojelemat henkilöt ovat ja sen tulee esittää riittävät takeet pystyvyydestään kysymyksessä olevaan tehtävään ja sen tasapuoliseen täyttämiseen.

Edellä olevista määräyksistä ei voida poiketa sellaisten valtojen keskeisin erikoissopimuksin, joista toisen neuvotteluvapaus on, vaikkapa vain ohimenevästi, toista valtaa tai sen liittolaisia kohtaan rajoitettu sotatapahtumien johdosta, varsinkin milloin sen alue tai olennainen osa siitä on vallattu.

Tässä sopimuksessa oleva maininta suojelijavallasta tarkoittaa myös järjestöjä, jotka tässä artikkelissa tarkoitettussa merkityksessä astuvat sen sijaan.

Tämän artiklan määräykset ulottuvat vastaavasti tapauksiin, joissa puolueettoman valtion kansalaiset ovat vallatulla tai sellaisen sotaikäyväen valtion alueella, jossa heidän kotivaltiollaan ei ole säännönmukaista diplomaattista edustusta.

12 artikla.

Sovittelumenettely.

Erimielisyyden selvittämiseksi tarjoavat suojelijavallat hyviä palveluksiaan aina kun ne katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi suojeltujen henkilöiden edun kannalta, erittäinkin milloin selkkauksen osapuolet ovat erimielisiä tämän sopimuksen soveltamisesta ja tulkinnasta.

Tässä tarkoituksessa kukin suojelijavalloista voi selkkauksen osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, ehdottaa osapuolille heidän edustajiensa ja erityisesti niiden viranomaisten kokousta, joille huolenpito suojeltavista henkilöistä kuuluu, kokouspaikan saattaessa olla puolueettomallakin, soveliaasti valitulla alueella. Selkkauksen osapuolet ovat velvolliset ottamaan vastaan niille tässä kohden tehdyt ehdotukset. Suojelijavallat voivat selkkauksen osapuolten suostumuksin tarvittaessa ehdottaa puolueettomaan valtaan kuuluvan tai Punaisen Ristin kansainvälisen komitean valtuuttaman henkilön kutsumista ottamaan osaa kokoukseen.

II osa.

Väestön yleinen suojelu eräiltä sodan seurauksilta.

13 artikla.

II osan soveltamisala.

Tämän osan määräyksissä tarkoitetaan selkkaukseen joutuneiden maiden väestöjä kokonaisuudessaan, sallimatta minkään epäsuopean erottelun tekemistä erittäinkin rodun, kansallisuuden, uskonnon tai poliittisten mielipiteiden perusteella, ja niillä pyritään lieventämään sodan synnyttämiä kärsimyksiä.

14 artikla.

Lääkintö- ja turvallisuustarkoituksiin varatut vyöhykkeet ja paikkakunnat.

Rauhan ajasta alkaen voivat Korkeat sopimuspuolet ja vihollisuuksien alettua selkkauksen osapuolet perustaa alueilleen ja, tarpeen vaatiessa, vallatuille alueille lääkintä- ja turvallisuustarkoituksiin varattuja vyöhykkeitä ja paikkakuntia siten järjestettyinä, että niillä voidaan saattaa sodan seurauksilta suojaan haavoittuneet sekä sairaat, kivulloiset ja iäkkäät henkilöt, viisitoista vuotta nuoremmat lapset, raskaudentilassa olevat naiset ja seitsemää vuotta nuorempien lasten äidit.

Selkkauksen alkaessa tai kestäessä asianomaiset osapuolet voivat tehdä keskenään sopimuksia perustamiensa vyöhykkeiden ja paikkakuntien tunnustamisesta. Siinä tarkoituksessa ne voivat saattaa voimaan tähän sopimukseen liitetyn sopimusluonnoksen määräykset tekemällä niihin mahdollisesti tarpeellisiksi havaitsemiaan muutoksia.

Suojelijavaltoja ja Punaisen Ristin kansainvälistä komiteaa kehoitetaan tarjoamaan hyviä palveluksiaan näiden lääkintä- ja turvallisuustarkoituksiin varattujen vyöhykkeiden ja paikkakuntien perustamiseksi ja tunnustamiseksi.

15 artikla.

Puolueettomat vyöhykkeet.

Jokainen selkkauksen osapuoli voi joko välittömästi tai jonkin puolueettoman valtion tai ihmisystävällisen järjestön välityksellä ehdottaa vastapuolelle perustettavaksi sellaisille paikkakunnille, joilla käydään taisteluja, puolueettomiksi katsottavia vyöhykkeitä seuraavien henkilöiden suojelemiseksi, mitään erottelua heidän välillään tekemättä, taisteluiden aiheuttamilta vaaroilta, nimittäin:

- a) haavoittuneiden ja sairaiden, kuulukootpa he taistelijoihin tai eivät;
- b) siviilihenkilöiden, jotka eivät osallistu vihollisuuksiin eivätkä ryhdy mihinkään sotilaallisuontoiseen työhön oleskellessaan näillä vyöhykkeillä.

Niin pian kuin selkkauksen osapuolet ovat päässeet yksimielisiksi sanotunlaisen puolueettomaksi katsottavan vyöhykkeen maantieteellisestä asemasta, hallinnosta, muonittamisesta ja valvonnasta, on tehtävä kirjallinen sopimus, joka on selkkauksen osapuolten allekirjoitettava. Tässä sopimuksessa määrätään vyöhykkeen puolueettomana pitämisen alkukohtia ja kestämisäika.

16 artikla.

Haavoittuneet ja sairaat.

I. Yleinen suojelu.

Haavoittuneet ja sairaat samoin kuin myös kivulloiset henkilöt ja raskaudentilassa olevat naiset saavat osakseen erikoista suojelua ja huolenpitoa.

Mikäli sotilaalliset näkökohdat sen sallivat, kukin selkkauksen osapuolista helpottaa toimenpiteitä kaatuneitten ja haavoittuneiden etsimiseksi, haaksirikkoutuneiden ja muiden vakavaan vaaraan joutuneiden auttamiseksi, niin myös heidän suojelemisekseen ryöstännältä ja pahoinpitelyltä.

17 artikla.

II. Evakuoiminen.

Selkkauksen osapuolet pyrkivät voitavansa mukaan tekemään keskenään paikallisia sopimuksia evakuoidakseen haavoittuneet, sairaat, kivulloiset henkilöt, vanhukset, lapset ja lapsensynnyttäjät vyöhykkeeltä, joka on piirretty tai jonka yhteydet on katkaistu sekä turvatakseen kaikkien uskontokuntien papeille sekä lääkintähenkilökunnalle ja lääkintävälineistölle kauttakulun sanotulle vyöhykkeelle.

18 artikla.

III. Sairaaloiden suojelu.

Siviilisairaaloihin, jotka on järjestetty haavoittuneiden, sairaiden, kivulloisten henkilöiden ja lapsensynnyttäjien hoitamiseksi, ei missään olosuhteissa saa kohdistaa hyökkäystä; selkkauksen osapuolet pitävät loukkaamattomina ja suojelevat niitä jokaisena ajankohtana.

Selkkaukseen osallisten valtioiden tulee antaa kaikille siviilisairaaloille kirjallinen todistus, joka osoittaa, että niillä on siviilisairaalan luonne ja ettei niiden hallinnassa olevia rakennuksia käytetä tarkoituksiin, jotka 19 artiklan mukaisesti tekevät ne suojattomiksi.

Mikäli valtio on antanut siihen luvan, siviilisairaalat varustetaan tunnusmerkillä, jota tarkoitetaan maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta Genèveissä 12 päivänä elokuuta 1949 tehdyn sopimuksen 38 artiklassa.

Selkkauksen osapuolet ryhtyvät, mikäli sotilaalliset vaatimukset sallivat, tarpeellisiin toimenpiteisiin tehdäkseen vihollisen maa-, ilma- ja merivoimille selvästi näkyviksi siviilisairaaloiden erottavat tunnusmerkit ja siten poistaakseen jokaisen hyökkäystoiminnan mahdollisuuden.

Katsoen niihin vaaroihin, joita sairaaloille voi koitua sotilaallisten hyökkäyskohteiden läheisyydestä, on suositeltavaa pitää huolta siitä, että ne sijoitetaan sellaisista kohteista niin kauaksi kuin mahdollista.

19 artikla.

IV. Sairaaloiden suojan lakkaaminen.

Suoja, johon siviilisairaalat ovat oikeutettuja, voi lakata vain, jos niitä on käytetty, ihmisystävällisestä tehtävästään poikkeavasti, vihollista vahingoittaviin toimiin. Kuitenkin lakkaa suoja vasta sitten, kun on annettu varoitus asettamalla jokaisessa soveltuvassa tapauksessa kohtuullinen määräaika ja sellainen varoitus on jätetty varteen ottamatta.

Vahingoittavana toimena ei ole pidettävä sitä, että haavoittuneita tai sairaita sotilaita hoidetaan näissä sairaaloissa tai että niistä tavataan tällaisilta sotilailta otettuja käsiaseita tai ampumatarvikkeita, joita ei ole vielä luovutettu asianomaiselle viranomaiselle.

20 artikla.

V. Sairaaloiden henkilökunta.

Siviilisairaaloiden toiminnassa ja hallinnossa säännönmukaisesti ja yksinomaisesti palvelemaan määrättyä henkilökuntaa, tähän lukien myös ne, joiden asiana on huolehtia haavoittuneiden ja sairaiden siviilihenkilöiden sekä kivulloisten henkilöiden ja lapsensynnyttäjien etsimisestä, muutosta, kuljettamisesta ja hoitamisesta, on kunnioitettava ja suojeltava.

Vallatuilla alueilla ja sotatoimivyöhykkeillä sanottu henkilökunta käyttää tuntovälineenään henkilökorttia, joka osoittaa kortin haltijan aseman ja jossa on hänen valokuvansa ynnä vastuunalaisen viranomaisen koholeima, sekä niinkään, palveluksessa ollessaan, leimattu, vedenkestävää käsivarsinauhaa, jota kannetaan vasemmassa käsivarressa. Tämän käsivarsinauhan antaa valtio ja siinä pitää olla maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 tehdyn sopimuksen 38 artiklassa tarkoitettu tunnusmerkki.

Muuta siviilisairaaloiden toiminnassa ja hallinnossa palvelemaan määrättyä henkilökuntaa on kunnioitettava ja suojeltava ja siihen kuuluvalla on oikeus palveluksen aikana kantaa edellä tarkoitettua käsivarsinauhaa tässä artiklassa mainituin ehdoin. Hänen henkilökorttinsa osoittaa ne tehtävät, jotka hänelle on uskottu.

Jokaisen siviilisairaalan johdon on joka hetki pidettävä asianomaisten kansallisten ja valtaajaviranomaisten saatavissa päivän tasalla olevaa henkilökuntansa luetteloa.

21 artikla.

VI. Maa- ja merikuljetukset.

Haavoittuneiden ja sairaiden siviilihenkilöiden sekä kivulloisten henkilöiden ja lapsensynnyttäjien kuljetuksia, jotka suoritetaan maalla kulkuneuvo- ja sairaalajunasaattuein tai merellä sellaisiin kuljetuksiin tarkoitetuin laivoin, on pidettävä loukkaamattomina ja suojeltava samalla tavoin kuin 18 artiklassa tarkoitettuja sairaaloita ja ne käyttävät asianomaisen valtion suostumuksella merkinään nostettua lippua, jossa on maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 tehdyn sopimuksen 38 artiklassa tarkoitettu tunnusmerkki.

22 artikla.

VII. Ilmakuljetukset.

Ilma-aluksiin, joita käytetään yksinomaan haavoittuneiden ja sairaiden siviilihenkilöiden, kivulloisten henkilöiden ja lapsensynnyttäjien taikka lääkintähenkilökunnan ja lääkintatarvikkeiden kuljetukseen, ei saa kohdistaa hyökkäystä, vaan niitä on pidettävä loukkaamattomina, milloin ne lentävät korkeuksissa, aikoina ja reiteillä, joista on erikseen sovittu kaikkien selkkauksen osapuolten yhteisesti tekemässä sopimuksessa.

Ne voivat käyttää merkinään maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 tehdyn sopimuksen 38 artiklassa tarkoitettua erottavaa tunnusmerkkiä.

Mikäli toisin ei ole sovittu, on lentäminen vihollisalueen tai vihollisen valtaaman alueen yli kielletty.

Näiden ilma-alusten on noudatettava jokaista laskeutumiskehoitusta. Siten määrätyn laskeutumisen tapahduttua ilma-alus ja siinä olevat saavat jatkaa lentoaan sitten, kun ehkä on toimitettu tarkastus.

23 artikla.

Lääkkeiden, elintarvikkeiden ja vaatteiden lähettäminen.

Kunkin Korkean sopimuspuolen on myönnettävä vapaa kauttakulku kaikille lääkkeiden ja lääkintatarvikkeiden samoin kuin jumalanpalvelukseen tarpeellisten esineiden lähetyksille, mikäli ne on tarkoitettu yksinomaan toisen sopimuspuolen, olkoonkin vihollismaan, siviiliväestölle. Niinkään on kukin sopimuspuoli velvollinen sallimaan vapaan kauttakulun kaikille välttämättömien elintarvikkeiden, vaatteiden ja vahvistavien lääkkeiden lähetyksille, mikäli ne on tarkoitettu viittätoista vuotta nuoremmille lapsille, raskaudentilassa oleville naisille tai lapsensynnyttäjille.

Sopimuspuolen velvollisuus sallia edellisessä artiklassa mainittujen lähetysten vapaa kauttakulku on voimassa edellytyksellä, ettei ole aihetta olettaa tällä sopimuspuolella olevan mitään pätevää syytä pelkoon:

- a) että nämä lähetykset joutuvat muualle kuin määräpaikkaansa, tai
- b) että valvonta saattaa olla tehoton, tai

c) että vihollinen voi saada niistä ilmeistä etua sotaponnistuksilleen tai taloudelleen käyttämällä lähetyksiä korvaamaan tarvikkeita, jotka sen olisi täytynyt muuten hankkia tai tuottaa, tai päästämällä sellaisia aineita, tuotteita tai palveluksia vapautumaan, jotka muuten olisi ollut varattava sanotunlaisten tarvikkeiden valmistukseen.

Valta, joka antaa luvan tämän artiklan ensimmäisessä kappaleessa mainittujen lähetysten kauttakulkuun, voi panna luvan ehdoksi, että jakelu saajille toimitetaan suojeluvaltain itse paikalla suorittaman valvonnan alaisena.

Nämä lähetykset on kuljetettava edelleen mahdollisimman nopeasti, ja valtiolla, joka antaa luvan niiden vapaaseen kauttakulkuun, on oikeus määrätä ne teknilliset ehdot, joiden varassa lupa annetaan.

24 artikla.

Lastenhuoltotoimenpiteitä.

Selkkauksen osapuolten on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotteivät viittatoista vuotta nuoremmat lapset, jotka sodan johdosta ovat tulleet orvoiksi tai joutuneet erilleen perheestään, jäisi huollotta ja jotta kaikissa oloissa heidän elatustaan, uskonnonharjoitustaan ja kasvatustaan helpotettaisiin. Kasvatus on mikäli mahdollista uskottava henkilöille, joilla on sama sivistysperinne.

Selkkauksen osapuolten on helpotettava näiden lapsien ottamista puolueettomaan maahan selkkauksen ajaksi saadessaan siihen suostumuksen suojelijavallalta, mikäli sellainen on, ja edellyttäen että niillä on varmuus siitä, ettei ensimmäisessä kappaleessa lausuttuja periaatteita loukata.

Sitä paitsi ne tulevat voitavansa mukaan ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta kahtatoista vuotta nuorempien lasten henkilöllisyys voitaisiin todeta niiden kannettavan henkilölaatan avulla tai muulla tavoin.

25 artikla.

Perheutiset.

Jokainen henkilö, joka on selkkauksen osapuolen alueella tai sen valtaamalla alueella, on oikeutettu antamaan perheensä jäsenille, missä nämä lienevätkin, henkilökohtaista luonnetta olevia tietoja sekä vastaanottamaan sellaisia. Tämä kirjeenvaihto on kuljetettava edelleen joutuisasti ja aiheettomatta viivytyksettä.

Jos olosuhteiden pakosta perheen jäsenten kirjeenvaihto tavallista postinkuljetustietä on käynyt vaikeaksi tai mahdottomaksi, asianomaisten selkkauksen osapuolten on käännyttävä puolueettoman välittäjän, kuten 140 artiklassa tarkoitetun keskustiedonantotoimiston puoleen, päättääkseen yhdessä sen kanssa keinoista, joilla turvataan niille kuuluvien velvollisuuksien täyttäminen parhaalla mahdollisella tavalla, varsinkin yhteistoimin Punaisen Ristin (Punaisen Puolikuun, Punaisen Leijonan ja Auringon) kansallisten yhdistysten kanssa.

Jos selkkauksen osapuolet katsovat tarpeelliseksi rajoittaa perheen jäsenten kirjeenvaihtoa, ne voivat enintään pakottaa käyttämään vakiinnutettuja (standardisoituja) kaavoja, joissa on kaksikymmentäviisi vapaasti valittua sanaa, ja rajoittaa niiden lähettämisen yhteen kappaleeseen kuukaudessa.

26 artikla.

Sodan hajoittamat perheet.

Kukin selkkauksen osapuoli on velvollinen helpottamaan etsiskelyjä, joihin sodan hajoittamain perheiden jäsenet ryhtyvät palauttaakseen yhteyden toisiinsa ja mikäli mahdollista tavatakseen toisensa. Varsinkin on niiden suhtauduttava suopeasti tällaiseen tehtävään omistautuvien järjestöjen toimintaan edellyttäen, että viimeksi mainitut ovat niiden hyväksymiä ja mukautuvat turvallisuustoimenpiteisiin, joihin ne ryhtyvät.

III osa.

Suojeltujen henkilöiden asema ja kohtelu. I alaosasto.

Selkkauksen osapuolten alueita ja vallattuja alueita yhteisesti koskevia määräyksiä.

27 artikla.

Kohtelu. I. Yleistä.

Suojelluilla henkilöillä on kaikissa olosuhteissa oikeus vaatia, että heidän henkilöään, kunniaansa, perheoikeuksiaan, uskonnollisia vakaumuksiaan ja uskonnonharjoitustaan, tottumuksiaan ja tapojaan kunnioitetaan ja pidetään arvossa. Heitä on jokaisena ajankohtana kohdeltava inhimillisesti ja suojeltava varsinkin kaikilta väkivallan teoilta tai uhkauksilta sekä solvauksilta ja julkiselta utelaisuudelta.

Naiset ovat erityisesti suojatut kaikilta heidän kunniansa loukkauksilta ja varsinkin raiskaukselta, prostitutioon pakottamiselta ja kaikilta heidän siveytensä loukkauksilta.

Mikäli terveydentilaa, ikää ja sukupuolta koskevista määräyksistä ei muuta johdu, selkkauksen osapuolen on kohdeltava kaikkia sen vallassa olevia suojeltuja henkilöitä samanlaista huomaavaisuutta osoittaen ja tekemättä mitään epäsuopeata erottelua varsinkaan rodun, uskonnon ja poliittisten mielipiteiden perusteella.

Selkkauksen osapuolet voivat kuitenkin suojeltujen henkilöiden suhteen ryhtyä sodasta aiheutuviin valvonta- ja turvallisuustoimenpiteisiin.

28 artikla.

II. Vaaravyöhykkeet.

Ketään suojeltua henkilöä älköön käytettävä saattamaan läsnäolollaan sotatoimilta suojatuksi tiettyjä kohteita tai paikkakuntia.

29 artikla.

III. Vastuu.

Selkkauksen osapuoli, jonka vallinnassa on suojeltuja henkilöitä, on vastuussa edustajiensa heille osoittamasta kohtelusta. Henkilökohtainen vastuu, joka on saattanut syntyä, pysyy sen estämättä voimassa.

30 artikla.

Suojelijavaltojen ja avustusjärjestöjen puoleen kääntyminen.

Suojelluille henkilöille on suotava kaikki helpotukset kääntymiseksi suojelijavaltojen, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean ja Punaisen Ristin (Punaisen Puolikuun, Punaisen Leijonan ja Auringon) kansallisen yhdistyksen puoleen siinä maassa, missä he oleskelevat, sekä jokaisen heitä avustavan järjestön puoleen.

Näille eri järjestöille on viranomaisten myönnettävä kaikki helpotukset niissä rajoissa, jotka johtuvat sotilaallisista välttämättömyyksistä ja turvallisuusvaatimuksista.

Paitsi niitä 143 artiklassa tarkoitettuja käyntejä, joita suojelijavaltain ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean edustajat tekevät, suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävän vallan sekä valtaajavallan on helpotettava mahdollisuuden mukaan käyntejä, joita tahtovat suojeltujen luo tehdä muiden järjestöjen edustajat, joiden tarkoituksiin kuuluu antaa sanotuille henkilöille hengellistä tai aineellista apua.

31 artikla.

Pakon kieltäminen.

Mitään ruumiillista tai henkistä pakkoa älköön käytettävä suojeltuja henkilöitä kohtaan varsinkaan tietojen saamiseksi heiltä tai kolmannelta.

32 artikla.

Ruumiinräkkäyksen, kiduttamisen yms. kieltäminen.

Korkeat sopimuspuolet kieltävät nimenomaan toisiltaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat omansa aiheuttamaan ruumiillisia kärsimyksiä heidän vallinnassaan oleville suojelluille henkilöille tai aikaansaamaan heidän häviämisenä sukupuuttoon. Tämä kieltäminen ei ainoastaan tahallisen surmaamisen, kiduttamisen, ruumiinrangaistukset, silpomiset ja lääkinälliset tai tieteelliset kokeet, jotka eivät ole suojellun henkilön lääkinällisen hoidon kannalta välttämättömiä, vaan myös kaikki muut raakamaiset teot, olkootpa niiden suorittajat siviilivirkakuntaan kuuluvia tai sotilaita.

33 artikla.

Yksilöllinen vastuu, yhteisrangaistukset, kostotoimenpiteet, ryöstäntä.

Ketään suojeltua henkilöä älköön rangaistako rikkomuksesta, jota hän ei ole henkilökohtaisesti tehnyt. Yhteisrangaistukset samoin kuin kaikki pelotus- tai terroritoimenpiteet ovat kielletyt.

Ryöstäntä on kielletty.

Suojeltuihin henkilöihin tai heidän omaisuuteensa kohdistuvat kostotoimenpiteet ovat kielletyt.

34 artikla.

Panttivangit.

Panttivankien ottaminen on kielletty.

III osa.

Suojeltujen henkilöiden asema ja kohtelu. II alaosasto.

Selkkauksen osapuolen alueella olevat ulkomaalaiset.

35 artikla.

Oikeus alueelta poistumiseen.

Jokaisella suojellulla henkilöllä, joka tahtoo poistua alueelta selkkauksen alkaessa tai kestäessä, on oikeus niin tehdä, mikäli hänen lähtönsä ei ole vastoin valtion kansallisia etuja. Hänen poistumispyyntönsä on käsiteltävä

säännönmukaista menettelyä noudattaen ja päätös on annettava mahdollisimman pikaisesti. Saatuaan poistumisluvan hän voi varata itselleen matkaa varten tarpeelliset rahat ja ottaa mukaansa kohtuullisen määrän henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja esineitä.

Henkilöillä, joilta poistumislupa on evätty, on oikeus vaatia, että pätevä tuomioistuin tai hallintokollegio, jonka heitä vallinnassaan pitävä valta on tätä tarkoitusta varten perustanut, ottaa epäävän päätöksen mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa uudelleen käsiteltäväksi.

Jos suojelijavallan edustajat sitä pyytävät, heidän on, mikäli turvallisuusnäkökohdat eivät ole esteenä eivätkä asianomaiset sitä vastusta, saatava tieto syistä, joiden vuoksi poistumispyyntöön ei ole jonkin tai joidenkin sellaisen pyynnön tehneiden kohdalta suostuttu, ja mahdollisimman joutuisasti kaikkien niiden henkilöiden nimistä, joiden pyyntö on evätty.

36 artikla.

Kotiuttamismenettely.

Maasta poistumisen, joka perustuu edellisessä artiklassa mainittuun lupaan, tulee tapahtua turvallisuuden, terveydenhoidon, puhtauden ja ravitsemisen kannalta tyydyttävissä olosuhteissa. Kustannukset, jotka syntyvät sen jälkeen, kun suojeltua henkilöä vallinnassaan pitävän vallan alueelta on poistuttu, ovat määrämaan tai, mikäli ne aiheutuvat oleskelusta puolueettomassa maassa, sen vallan korvattavat, jonka kansalaisten hyväksi ne ovat syntyneet. Näitä muuttoja koskevat käytännölliset yksityiskohdat järjestetään tarvittaessa asianomaisten valtojen keskeisin erikoissopimuksin.

Mitä edellä on sanottu, ei ole esteenä niiden erikoissopimusten soveltamiseen, joita selkkauksen osapuolet ehkä ovat keskenään tehneet vihollisen haltuun joutuneiden kansalaistensa vaihtamiseksi ja kotiuttamiseksi.

37 artikla.

Vangitut henkilöt.

Suojeltuja henkilöitä, jotka ovat tutkintavankeudessa tai kärsimässä vapausrangaistusta, on heidän pidättämisensä aikana käsiteltävä inhimillisesti.

He saavat heti vapauduttuaan pyytää lupaa maasta poistumiseen sen mukaan kuin edellisissä artikloissa on sanottu.

38 artikla.

Kotiuttamatta olevat henkilöt. I. Yleistä.

Niitä erikoistoimenpiteitä lukuunottamatta, joihin voidaan ryhtyä tämän sopimuksen, erittäinkin sen 27 ja 41 artiklan nojalla, suojeltujen henkilöiden asema määräytyy periaatteellisesti niiden säännösten mukaan, jotka koskevat ulkomaalaisten kohtelua rauhan aikana. Joka tapauksessa on heille suotava seuraavat oikeudet:

- 1) heillä on oleva oikeus vastaanottaa heille osoitetut yksityiset ja kollektiiviset avustukset;
- 2) heidän tulee saada, mikäli heidän terveydentilansa sitä vaatii, lääkärin- ja sairaala-hoitoa samassa määrin- kuin asianomaisen valtion kansalaiset;
- 3) heillä on oleva oikeus harjoittaa uskontoaan ja saada henkistä apua uskontokuntansa papeilta;
- 4) jos he asuvat sodasta aiheutuviin vaaroihin nähden erityisen uhanalaisella paikkakunnalla, heillä on oleva paikan muuttamiseen yhtäläinen oikeus kuin asianomaisen valtion kansalaisilla;
- 5) viittätoista vuotta nuorempien lasten, raskaudentilassa olevien naisten ja seitsemää vuotta nuorempien lasten äitien tulee saada osakseen etuoikeutettua kohtelua samassa laajuudessa kuin asianomaisen valtion kansalaiset.

39 artikla.

II. Toimeentulokeinot.

Suojelluille henkilöille, jotka selkkauksen johdosta ovat menettäneet tuloa tuottavan toimensa, on varattava tilaisuus palkallisen työn saantiin ja heillä on tässä kohden oleva, mikäli turvallisuusnäkökohdista ja 40 artiklasta ei muuta johdu, samat edut kuin sen vallan kansalaisilla, jonka alueella he ovat.

Jos selkkauksen osapuoli alistaa suojellun henkilön sellaiseen valvontaan, joka estää häntä pitämästä huolta toimeentulostaan, ja varsinkin milloin tämä henkilö ei turvallisuussyistä voi saada itselleen palkattua työtä kohtuullisin ehdoin, mainitun osapuolen on annettava avustusta hänen ja niiden henkilöiden tarpeisiin, jotka ovat hänen huollettavinaan.

Suojellut henkilöt saavat joka tapauksessa vastaanottaa avustuseriä kotimaastaan, suojelijavallalta ja 30 artiklassa mainituilta hyväntekeväisyysyhdistyksiltä.

40 artikla.

III. Työnteko.

Suojeltuja henkilöitä ei voida pakottaa työhön laajemmalti kuin sen selkkauksen osapuolen kansalaisia, jonka alueella he ovat.

Jos suojellut henkilöt ovat vihollismaan kansalaisia, heitä ei voida pakottaa muihin kuin sellaisiin töihin, jotka säännönmukaisesti ovat tarpeellisia ihmisten ravitsemisen, majoituksen, vaatetuksen, kuljetuksen ja terveyden turvaamiseksi ja jotka eivät ole suoranaudessa yhteydessä sotatoimien suorittamiseen.

Edellisissä kappaleissa mainituissa tapauksissa työhön pakotettujen suojeltujen henkilöiden tulee saada osakseen samat työehdot ja sama määrä suojelua kuin oleskelumaan kansalaisiin kuuluvat työntekijät erittäinkin mitä tulee palkkaan, työajan pituuteen, varusteisiin, ennakkovalmennukseen sekä työtapaturmien ja ammattitautien korvaamiseen.

Jos edellä olevia määräyksiä loukataan, suojeltujen henkilöiden on sallittava käyttää heille 30 artiklan mukaan kuuluvaa valitusoikeutta.

41 artikla.

IV. Pakolliseen oleskelupaikkaan määrääminen. Eristäminen.

Jos pidättäjävältä ei katso muita tässä sopimuksessa mainittuja valvontatoimenpiteitä riittäviksi, ovat ankarimpia valvontatoimenpiteitä, joihin se saattaa turvautua, pakolliseen oleskelupaikkaan määrääminen tai eristäminen (internoiminen) 42 ja 43 artiklan mukaisesti.

Soveltaessaan 39 artiklan toisen kappaleen määräyksiä henkilöihin, jotka on pakotettu luopumaan vakinaisesta asuinpaikastaan päätöksen nojalla, jossa heidät määrätään ottamaan toisella paikkakunnalla pakollinen oleskelupaikka, pidättäjävältä on velvollinen niin tarkoin kuin mahdollista noudattamaan eristettyjen henkilöiden kohtelua koskevia sääntöjä (tämän sopimuksen III osa IV alaosasto).

42 artikla.

V. Eristämisen tai pakolliseen oleskelupaikkaan määräämisen perusteet.

Vapaaehtoinen eristäminen.

Suojeltujen henkilöiden eristämisestä tai pakolliseen oleskelupaikkaan määräämisestä ei voida tehdä päätöstä, ellei pidättäjävallan turvallisuus sitä ehdottoman välttämättömästi vaadi.

Jos jokin henkilö suojelijavallan edustajien välityksellä pyytää, että hänet vapaaehtoisesti eristettäisiin, ja hänen oma asemansa tekee sen välttämättömäksi, pidättäjävältä on velvollinen ryhtymään sen mukaisiin toimenpiteisiin.

43 artikla.

VI. Menettely.

Jokaisella suojellulla henkilöllä, joka on eristetty tai määrätty pakolliseen oleskelupaikkaan, on oikeus vaatia, että pätevä tuomioistuin tai hallintokollegio, jonka pidättäjävältä on tarkoitusta varten perustanut, ottaa häntä koskevan päätöksen mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa uudelleen käsiteltäväksi. Jos päätös eristämisestä tai pakolliseen oleskelupaikkaan määräämisestä pysytetään voimassa, tuomioistuimen tai hallintokollegion on otettava määräajoin ja ainakin kahdesti vuodessa sanotun henkilön asia tarkastettavakseen, jotta alkuperäistä päätöstä voitaisiin muuttaa hänen edukseen, mikäli olosuhteet sen sallivat.

Ellevät asianomaiset suojellut henkilöt sitä vastusta, pidättäjävallan tulee saattaa niin joutuisasti kuin mahdollista suojelijavallan tietoon niiden suojeltujen henkilöiden nimet, jotka on eristetty tai määrätty pakolliseen oleskelupaikkaan, sekä niiden nimet, jotka on vapautettu eristämisestä tai pakollisesta oleskelupaikasta. Vastaavin varauksin on ensimmäisessä kappaleessa mainittujen tuomioistuimen ja hallintokollegioiden päätöksistäkin annettava niin joutuisasti kuin mahdollista tieto suojelijavallalle.

44 artikla.

VII. Pakolaiset.

Ryhtyessään tässä sopimuksessa tarkoitettuihin valvontatoimenpiteisiin, pidättäjävältä ei saa käsitellä pakolaisia, jotka tosiasiallisesti eivät saa osakseen suojelua miltään hallituksesta, vihollisiin kuuluvina ulkomaalaisina yksistään sen perusteella, että he oikeudellisesti (de jure) ovat vihollisvaltion kansalaisia.

45 artikla.

VIII. Toiselle vallalle luovuttaminen.

Suojeltuja henkilöitä älköön luovutettako vallalle, joka ei ole osallinen tähän sopimukseen.

Tämä määräys ei estä suojeltujen henkilöiden kotiuttamista tai heidän palaamistaan asuinmaahansa vihollisuuksien päätyttyä.

Suojeltuja henkilöitä ei heitä vallinnassaan pitävä valta saa luovuttaa sopimukseen osalliselle vallalle, ennenkuin ensiksi mainittu valta on vakuuttanut, että kysymyksessä oleva sopimukseen osallinen valta on halukas ja kykenevä soveltamaan tätä sopimusta. Kun suojeltuja henkilöitä on siten luovutettu, vastuu tämän sopimuksen

soveltamisesta on sillä vallalla, joka on suostunut heidät vastaanottamaan, koko sen ajan, minkä he ovat sen huostaan uskottuina. Kuitenkin on, jos tämä valta jättää jossakin tärkeässä kohden noudattamatta sopimuksen määräyksiä, suojellut henkilöt luovuttanut valta velvollinen, suojelijavallan ilmoituksesta, ryhtymään tehokkaiisiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi tai pyytämään suojeltujen henkilöiden palauttamista sille. Tällaista pyyntöä on noudatettava.

Suojeltua henkilö ei saada missään tapauksessa luovuttaa maahan, jossa hän saattaa pelätä joutuvansa vainotuksi poliittisten tai uskonnollisten mielipiteittensä takia.

Tämän artiklan määräykset eivät estä ennen vihollisuuksien alkamista tehtyjen, rikoksen tekijäin luovuttamista koskevien sopimusten nojalla luovuttamasta suojeltuja henkilöitä, joita syytetään yleisistä rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista.

46 artikla.

Rajoittavien toimenpiteiden lakkaaminen.

Suojeltuihin henkilöihin kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet, mikäli niitä ei ole aikaisemmin peruutettu, on kumottava niin pian kuin mahdollista vihollisuuksien päätyttyä.

Heidän omaisuuttaan koskevat rajoittavat toimenpiteet lakkautetaan niin pian kuin mahdollista vihollisuuksien päätyttyä heitä vallinnassaan pitävän vallan lainsäädännön mukaisesti.

III osa.

Suojeltujen henkilöiden asema ja kohtelu. III alaosasto. Vallatut alueet.

47 artikla.

Oikeuksien loukkaamattomuus.

Suojellut henkilöt, jotka ovat vallatulla alueella eivät missään tapauksessa tai millään tavoin menetä tämän sopimuksen heille suomia etuja sen johdosta, että valtauksen seurauksena jokin muutos on kohdannut kysymyksessä olevan alueen valtiollisia laitoksia tai hallitusta, tai sen johdosta, että vallatun alueen viranomaiset ja valtaajavalta ovat siitä keskenään sopineet, tai siitä syystä, että viimeksi mainittu on yhdistänyt vallatun alueen kokonaan tai osaksi omaan alueeseensa.

48 artikla.

Erityisiä kotiuttamistapauksia.

Suojellut henkilöt, jotka eivät ole sen vallan kansalaisia, jonka alue on vallattuna, saavat 35 artiklassa mainituin edellytyksin käyttää hyväkseen maastapoistumisoikeutta, ja sitä koskevat päätökset on tehtävä menettelyssä, jonka valtaajavalta sanotun artiklan mukaisesti järjestää.

49 artikla.

Karkoittamiset, siirtämiset, evakuoimiset.

Suojeltujen henkilöiden pakolliset joukko- tai erillissiirrot sekä karkoittamiset vallatulta alueelta valtaaja- tai muun vallan alueelle, olipa se vallattu tai ei, ovat kielletty, niiden aiheesta riippumatta.

Valtaajavalta voi kuitenkin ryhtyä tietyn vallatun paikkakunnan täydelliseen tai osittaiseen evakuoimiseen, jos väestön turvallisuus tai pakottavat sotilaalliset syyt sitä vaativat. Evakuointi ei saa johtaa suojeltujen henkilöiden siirtämiseen vallatun alueen ulkopuolelle, paitsi milloin on asiallisesti mahdotonta välttää sellaista siirtoa. Siten evakuoitu väestö on palautettava kotiseudulleen niin pian kuin vihollisuudet kysymyksessä olevan alueen piirissä ovat lakanneet.

Näitä siirtoja ja evakuoimisia suorittaessaan valtaajavallan on, niin pitkälti kuin on mahdollista, meneteltävä niin, että suojellut henkilöt sijoitetaan sopiviin asumuksiin, että siirrot toimitetaan terveyden, turvallisuuden ja ravitsemisen suhteen tyydyttävällä tavalla ja että saman perheen jäseniä ei eroteta toisistaan.

Suojelijavallalle on siirroista ja evakuoimisista ilmoitettava niin pian kuin ne ovat tapahtuneet.

Valtaajavalta ei ole oikeutettu pidättämään suojeltuja henkilöitä paikkakunnalla, joka on sodan vaaroihin nähden erikoisen uhanalaisessa asemassa, paitsi milloin väestön turvallisuus tai pakottavat sotilaalliset syyt sitä vaativat.

Valtaajavalta ei saa valtaamalleen alueelle karkoittaa tai siirtää osaa omasta siviiliväestöstään.

50 artikla.

Lapset.

Valtaajavallan on, valtion ja paikallisten viranomaisten avulla, helpotettava lasten hoito- ja kasvatustilastien asianmukaista toimintaa.

Sen on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin helpottaakseen lasten henkilöllisyyden toteamista ja heidän sukulaissuhteittensa selvittämistä. Sillä ei ole oikeutta missään tapauksessa muuttaa heidän henkilöllistä asemaansa eikä merkitä heitä alaistensa muodostelmien tai järjestöjen luetteloihin.

Jos paikallisten laitosten toiminta on puutteellista, valtaajavallan tulee ryhtyä toimenpiteisiin turvatakseen orpojen ja sodan johdosta vanhemmistaan eroon joutuneiden lasten toimeentulon ja kasvatuksen, mikäli mahdollista sellaisten henkilöiden avulla, joilla on sama kansallisuus, kieli ja uskonto kuin sanotuilla lapsilla, ja edellyttäen, ettei ole läheistä omaista tai myöskään ystävää, joka voisi asiasta huolehtia.

Erityinen sen toimiston jaosto, joka on perustettu 136 artiklassa olevien määräysten mukaisesti, on saapa tehtäväkseen ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisten lasten henkilöllisyyden selvittämiseksi, joiden kohdalta siitä ei ole varmuutta. Tiedot, joita on olemassa niiden isästä ja äidistä tai muista lähiomaisista, on aina merkittävä muistiin.

Valtaajavalta ei saa panna esteitä niiden toimenpiteiden soveltamiselle, jotka ennen valtausta käytäntöön otettuina, tarkoittavat etusijan antamista viittätoista vuotta nuoremmille lapsille, raskauden tilassa oleville naisille ja seitsemää vuotta nuorempien lasten äideille ravinnon, lääkärin hoidon ja sodan seurauksilta suojelemisen suhteen.

51 artikla.

Sotilasluetteloihin ottaminen. Työ.

Valtaajavalta ei saa pakottaa suojeltuja henkilöitä palvelemaan aseellisissa voimissaan tai apujoukoissaan. Kaikenlainen vapaaehtoista palvelukseen astumista tarkoittava painostus tai propaganda on kielletty.

Valtaajavalta ei saa pakottaa suojeltuja henkilöitä työhön, elleivät nämä ole kahdeksantoista vuotta täyttäneitä; kysymykseen saattaa kuitenkin tulla vain työ, joka on välttämätön valtausarmeijan tarpeita tai julkisen edun vaatimia tehtäviä varten taikka vallatun maan väestön ravitsemisen, majoittamisen, vaatettamisen, kuljettamisen tai terveyden kannalta. Suojeltuja henkilöitä älköön pakotettako mihinkään sellaiseen työhön, jonka johdosta he joutuisivat osallistumaan sotatoimiin. Valtaajavalta ei saa pakottaa suojeltuja henkilöitä varmistamaan väkivoimin niiden huoneistojen turvallisuutta, joissa he suorittavat pakkotyötä.

Työtä voidaan suorittaa vain sen alueen rajojen sisäpuolella, jossa kysymyksessä olevat henkilöt oleskelevat. Kutakin sellaista henkilöä on, mikäli mahdollista, pidettävä vakinaisella työpaikkakunnallaan. Työstä on maksettava kohtuullinen palkka, joka on oikeassa suhteessa työntekijöiden ruumiillisiin ja henkisiin kykyihin. Vallatussa maassa voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka koskee työehto- ja suojelutoimenpiteitä, on, varsinkin mitä tulee palkkaan, työajan pituuteen, varusteisiin, ennakkovalmennukseen sekä työtapaturmien ja ammattitautien korvaamiseen, sovellettava suojeltuihin henkilöihin heidän ollessaan tässä artiklassa tarkoitetuissa töissä.

Työmääräysten antaminen ei missään tapauksessa saa johtaa siihen, että työntekijät joutuvat palvelemaan sotilaallisissa tai puolisotilaallisissa järjestöissä.

52 artikla.

Työntekijäin suojelu.

Minkäänlaisin sopimuksin, välipuhein tai järjestelyin ei voida supistaa kullekin työntekijälle, olipa hän vapaaehtoinen tai ei taikka oleskelkoonpa hän missä tahansa, kuuluvaa oikeutta kääntyä suojelevan vallan edustajien puoleen sen väliintulon pyytämiseksi.

Kaikki sellaiset toimenpiteet, joilla tarkoitetaan aikaansaada työttömyyttä tai vähentää vallatun alueen työntekijäin mahdollisuuksia työntekoon, heidän taivuttamiseksi tekemään työtä valtaajavallan hyväksi, ovat kielletty.

53 artikla.

Kielletyt tuhoamiset.

Valtaajavalta ei saa tuhota irtainta tai kiinteätä omaisuutta, joka kuuluu yksityisille henkilöille yksilöllisesti tai yhteisesti tai valtiolle tai julkisoikeudellisille yhteisöille tai sosiaalisille tai osuustoiminnallisille järjestöille, paitsi milloin sotatoimet ovat tehneet tuhoamisen ehdottoman välttämättömäksi.

54 artikla.

Tuomarit ja muut virkamiehet.

Valtaajavalta ei saa muuttaa vallatun alueen virkamiesten tai tuomarien asemaa tai kohdistaa heihin sen johdosta, että ovat omantunnon syistä kieltäytyneet hoitamasta virkaansa tai tointansa, pakotteita tai mitään väkivaltaa tai minkäänlaisia heidän asettamistaan muita huonompaan asemaan tarkoittavia toimenpiteitä.

Viimeksi mainittu kielto ei estä soveltamasta 51 artiklan toista kappaletta. Se jättää koskemattomaksi valtaajalle kuuluvan vallan poistaa julkisten virkain tai tointen haltijat toimistaan.

55 artikla.

Elintarvike- ja lääkintähuolto.

Valtaajavalta on, niin pitkälti kuin sen käytettävissä olevat varat suinkin sallivat, velvollinen varustamaan väestön elintarvikkeilla ja lääkeaineilla; sen velvollisuutena on erittäinkin tuoda maahan elin-, lääkintä- ja muita välttämättömiä tarvikkeita, milloin vallatun alueen omat varat ovat riittämättömät.

Valtaajavalta ei saa pakkotilauksin ottaa vallatulla alueella olevia elin- tai lääkintätarvikkeita tai muita tavaroita muuhun tarkoitukseen kuin valtausarmeijan ja -hallinnon tarpeisiin; sen on otettava huomioon siviiliväestön tarpeet. Mikäli muissa kansainvälisissä sopimuksessa ei toisin määrätä, sen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin, jotta kustakin pakkotilauksesta annettaisiin sen oikeata arvoa vastaava korvaus.

Suojelijavallat voivat joka hetki vapaasti tarkastaa vallatun alueen elin- ja lääkintätarvikevarastojen tilan, mikäli ohimenevät rajoitukset eivät käy välttämättömiksi pakollisen sotilaallisen välttämättömyyden johdosta.

56 artikla.

Terveydenhoito.

Valtaajavalta on velvollinen kaikin käytettävissä olevin keinoin sekä yhteistoiminnassa kansallisten ja paikallisten viranomaisten kanssa turvaamaan ja voimassa pitämään lääkintö- ja sairaanhoitolaitokset ja -asemat samoin kuin terveyden ja julkisen terveydenhoidon vallatulla alueella, erittäinkin ottamalla käytäntöön ja soveltamalla tarttuvien tautien ja kulkutautien leviämisen vastustamiseksi tarpeellisia estämistoimenpiteitä. Kaikkiin eri luokkiin kuuluvalla lääkintöhenkilökunnalla on oikeus täyttää tehtävänsä.

Jos uusia sairaaloita perustetaan vallatulle alueelle eivätkä valtauksen kohteena olevan valtion asianomaiset elimet siellä enää toimi, valtaajaviranomaisten on tarvittaessa meneteltävä 18 artiklassa mainituin tavoin niiden tunnustamiseksi. Vastaavissa olosuhteissa valtaajaviranomaisten on niinkään meneteltävä 20 ja 21 artiklassa mainituin tavoin sairaaloiden ja kulkuneuvojen henkilökunnan tunnustamiseksi.

Ottaessaan suoritettavikseen terveyttä ja terveydenhoitoa koskevia toimenpiteitä sekä pannessaan niitä täytäntöön valtaajavalta ottaa huomioon vallatun alueen väestön moraaliset ja eettilliset vaatimukset.

57 artikla.

Sairaaloiden pakko-otto.

Siviilisairaaloita valtaajavalta voi ottaa pakko-otoin käyttöönnsä vain toistaiseksi ja ainoastaan välttämättömän tarpeen vaatiessa, antaakseen niissä hoitoa haavoittuneille ja sairaille sotilaille, sekä ehdoin että soveliaksiin toimenpiteisiin ryhdytään sairaalaan otettujen henkilöiden hoitamiseksi ja käsittelemiseksi ja siviiliväestön sairaalatarpeiden tyydyttämiseksi.

Siviilisairaalain tarvikkeisiin ja varastoihin ei pakko-ottoa voida kohdistaa, mikäli on välttämätöntä varata ne siviiliväestön tarpeisiin.

58 artikla.

Hengellinen apu.

Valtaajavallan on sallittava pappien antaa hengellistä apua uskontokuntiansa jäsenille.

Sen on myös vastaanotettava uskonnollisiin tarpeisiin välttämättömiä kirjoja ja esineitä sekä helpotettava niiden jakelua vallatulla alueella.

59 artikla.

Avustustoimet.

I. Yhteisavustukset.

Milloin vallatun alueen väestöllä tai sen osalla ei ole riittävästi elintarvikkeita, valtaajavallan on hyväksyttävä tätä väestöä tarkoittavat avustustoimet sekä helpotettava niitä kaikin käytettävissä olevin varoin.

Nämä avustustoimet, joihin voivat ryhtyä joko valtiot tai puolueeton ihmisystävällinen järjestö, kuten Punaisen Ristin kansainvälinen komitea, käsittävät erittäinkin elintarvikkeiden, lääkeaineiden ja vaatteiden lähettämisen.

Kaikkien sopimusvaltioiden on annettava lupa näiden lähetysten vapaaseen kauttakulkuun ja huolehdyttävä niiden suojelemisesta.

Valta, joka on suonut vapaan kauttakulun selkkauksessa sen vastapuolena olevan vallan alueelle kuljetettaville lähetyksille, on kuitenkin oikeutettu tarkastamaan lähetykset, säännöstelemään niiden kauttakulun määrättyjen aikataulujen ja reittien mukaan sekä saamaan suojelijavallalta riittävän vakuutuksen siitä, että lähetykset tullaan käyttämään niitä tarvitsevan väestön avustamiseksi eikä valtaajavallan hyväksi.

60 artikla.

II. Valtaajavallan velvollisuudet.

Avustuslähetykset eivät missään suhteessa vapauta valtaajavaltaa sille 55, 56 ja 59 artiklassa säädetystä vastuusta. Se ei millään tavoin saa ohjata avustuslähetyksiä käytettäviksi niille määrätystä tarkoituksesta poikkeavasti, paitsi milloin pakottava välttämättömyys vaatii niin menettelemään vallatun alueen väestön eduksi ja suojelijavalta siihen suostuu.

61 artikla.

III. Jakelu.

Edellisissä artikloissa mainittujen avustuslähetyksen jakelu on toimitettava yhteistoimin suojelijavallan kanssa ja sen valvonnassa. Tämä tehtävä voidaan myös valtaaja- ja suojelijavallan keskeisin sopimuksin, uskoa puolueettomalle valtiolle, Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle tai muulle puolueettomalle, ihmisystävälliselle järjestölle.

Näistä avustuslähetyksistä ei vallatulla alueella saa kantaa mitään veroja tai maksuja, mikäli niiden kantaminen ei ole välttämätöntä alueen talouden hyväksi. Valtaajavallan on helpotettava näiden lähetysten joutuisaa jakelua.

Kaikki sopimuspuolet tekevät voitavansa näiden vallatulle alueelle menevien lähetysten ilmaisen kauttakulun ja kuljetuksen sallimiseksi.

62 artikla.

IV. Henkilökohtaiset avustukset.

Mikäli pakottavat turvallisuusnäkökohdat eivät muuta vaadi, vallatulla alueella olevat suojellut henkilöt ovat oikeutetut vastaanottamaan heille osoitetut henkilökohtaiset avustuselämykset.

63 artikla.

Punaisen Ristin kansalliset yhdistykset ja muut avustusjärjestöt.

Mikäli valtaajavallan turvallisuutta koskevat pakottavat näkökohdat eivät vaadi muunlaisiin ohimeneviin ja poikkeuksellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, on noudatettava seuraavaa:

a) Punaisen Ristin (Punaisen Puolikuun, Punaisen Leijonan ja Auringon) tunnustetut kansalliset yhdistykset ovat oikeutetut harjoittamaan toimintaansa Punaisen Ristin periaatteiden mukaisesti sellaisina kuin ne on määritelty Punaisen Ristin kansainvälisissä konferensseissa. Muilla avustusyhdistyksillä pitää olla oikeus harjoittaa ihmisystävällistä toimintaansa samanlaisin edellytyksin;

b) valtaaja ei saa vaatia näiden yhdistysten henkilökunnan ja rakenteen suhteen tehtäväksi mitään muutosta, joka saattaisi olla haitaksi mainitun toiminnan harjoittamiselle.

Samoja periaatteita on sovellettava ei-sotilaallista luonnetta olevien, jo perustettujen tai vastedes perustettavien erikoisjärjestöjen toimintaan ja henkilökuntaan, milloin järjestön tarkoituksena on siviiliväestön ehtojen turvaamiseksi huolehtia tärkeimmistä yleistä hyötyä edistävästä tehtävistä, avustusten jakelusta sekä pelastustoiminnan järjestelystä.

64 artikla.

Rikoslainsäädäntö. I. Yleistä.

Vallatun alueen rikoslainsäädäntö pysyy voimassa sellaisin poikkeuksin, että valtaajavalta voi kumota sen tai keskeyttää sen soveltamisen mikäli se olisi uhkana tämän vallan turvallisuudelle tai esteenä tämän sopimuksen soveltamiselle. Mikäli ei muuta johdu tästä poikkeuksesta sekä tarpeesta turvata tehokas oikeushallinto, vallatun alueen tuomioistuimet jatkavat toimintaansa kaikkien sanotussa lainsäädännössä tarkoitettujen rikosten suhteen.

Valtaajavalta voi kuitenkin antaa vallatun alueen väestön noudatettaviksi määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä, jotta se voisi täyttää tästä sopimuksesta sille johtuvat velvollisuudet turvata alueen säännöllisen hallinnon ja varmistaa toiselta puolen valtaajavallan ja toiselta puolen valtausarmeijan ja -hallinnon jäsenten ja omaisuuden sekä niiden käyttämien laitosten ja kulkureittien turvallisuuden.

65 artikla.

II. Julkaiseminen.

Valtaajavallan antamat rangaistussäännökset eivät tule voimaan ennen kuin ne on julkaistu ja saatettu väestön tietoon tämän kielellä. Niillä ei voi olla taannehtivaa vaikutusta.

66 artikla.

III. Asianomaiset tuomioistuimet.

Valtaajavalta voi, kun kysymys on rikoksesta sellaista määräystä vastaan, jonka se on 64 artiklan toisen kappaleen nojalla antanut, määrätä syytetyt tuomittaviksi sotatuomioistuimissaan, joilla ei ole poliittista luonnetta ja jotka ovat säännönmukaisesti kokoonpannut, edellyttäen että ne pitävät istuntonsa vallatussa maassa. Muutoksenhakutuomioistuinten pitää etukädessä olla vallatussa maassa.

67 artikla.

IV. Sovellettavat säännökset.

Tuomioistuimet saavat soveltaa vain sellaisia määräyksiä, jotka olivat sovellettavissa ennen rikoksen tekemistä ja jotka ovat sopusoinnussa yleisten oikeusperiaatteiden kanssa, erittäinkin mitä tulee periaatteeseen rangaistuksen suhteellisuudesta rikokseen nähden. Niiden tulee ottaa huomioon se seikka, ettei syytetty ole valtaajavallan kansalainen.

68 artikla.

V. Rangaistukset. Kuolemanrangaistus.

Milloin suojeltu henkilö tekee rikoksen yksinomaan vahingoittaakseen valtaajavaltaa eikä rikos kohdistu valtausarmeijan tai -hallinnon jäsenten henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen tai aiheuta vakavaa yleistä vaaraa tai vakavasti loukkaa valtausarmeijan tai -hallinnon omaisuutta tai niiden käyttämiä laitoksia, sellaista henkilöä voidaan rangaista eristämällä tai tavallisella vankeudella huomioon ottaen, että tämän eristämisen tai vankeuden tulee olla oikeassa suhteessa tehtyyn rikokseen. Sellaisista rikoksista ei suojelluille henkilöille myöskään voida määrätä muuta vapauden riistämisen käsittävää seuraamusta kuin eristäminen tai vankeus. Tuomioistuimet, joita tarkoitetaan tämän sopimuksen 66 artiklassa, voivat vapaasti muuntaa vankeusrangaistuksen yhtä pitkän ajan kestäväksi eristämisseuraamukseksi.

Valtaajavallan 64 ja 65 artiklan mukaisesti antamissa rangaistussäännöksissä ei suojeluille henkilöille voida säätää kuolemanrangaistusta seuraamukseksi muista heidän syykseen jäävistä rikoksista kuin vakoilusta, törkeistä tuhoalaisteista, jotka on kohdistettu valtaajavallan sotilaallisiin laitteisiin, tai tahallista rikoksista, jotka ovat aiheuttaneet yhden tai usean henkilön kuoleman, ja ainoastaan edellytyksellä, että vallatulla alueella ennen valtausta voimassa olleessa lainsäädännössä on sellaisista teoista ollut säädettyä seuraamukseksi kuolemanrangaistus.

Suojeltua henkilö ei voida tuomita kuolemaan, ellei tuomioistuimen huomiota ole erityisesti kiinnitetty siihen seikkaan, ettei syytetty, koska hän ei ole valtaajavallan kansalainen, ole tätä kohtaan sidottu mihinkään uskollisuusvelvoitukseen.

Missään tapauksessa ei suojeltua henkilöä, joka rikoksen tehdessään on kahdeksaatoista vuotta nuorempi, voida tuomita kuolemaan.

69 artikla.

VI. Tutkintavankeusajan vähentäminen.

Tutkintavankeuden aika on aina vähennettävä siitä vankeusrangaistuksesta, johon suojeltu henkilö on syytettynä tuomittu.

70 artikla.

VII. Ennen valtausta tehdyt rikokset.

Suojeltuja henkilöitä ei valtaajavallalta voi pidättää, syyttää tai tuomita ennen valtausta tai valtauksen ohimenevästi keskeytyneenä ollessa tehdyistä teoista tai silloin esitetyistä mielipiteistä, paitsi milloin kysymys on sodan lakien ja tapojen rikkomisesta.

Valtaajavallan kansalaisia, jotka ennen selkkauksen alkamista olivat hakeneet turvaa vallatulta alueelta, ei voida pidättää, syyttää tai tuomita eikä myöskään karkoittaa vallatun alueen ulkopuolelle muista kuin vihollisuuksien alkamisen jälkeen tehdyistä rikoksista taikka sellaisista ennen vihollisuuksien alkamista yleistä rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista, joiden johdosta vallatun alueen oikeuden mukaan rikoksenteikijä olisi voitu rauhan aikana luovuttaa toiselle valtiolle.

71 artikla.

Rikosasiain oikeudenkäynti. I. Yleistä.

Valtaajavallan asianomaiset tuomioistuimet eivät voi julistaa mitään tuomiota, ellei sitä ole edeltänyt säännönmukainen oikeudenkäynti.

Jokaiselle valtaajavallan toimesta syytteesen pannulle henkilölle on viipymättä, kirjallisesti ja hänen ymmärtämällään kielellä, annettava tiedoksi häntä koskevat syytekohtat; hänen asiansa on tutkittava mahdollisimman joutuisasti. Suojelijavallalle on ilmoitettava jokaisesta valtaajavallan suojeltua henkilö vastaan ajamasta syytteesestä, milloin syyte tarkoittaa rikosta, josta voi seurata kuolemanrangaistus taikka vankeutta kaksi vuotta tai enemmän; sanottu valta on oikeutettu milloin tahansa saamaan selon oikeudenkäynnin tilasta. Suojelijavallalla on lisäksi oikeus pyynnöstään saada tieto kaikesta siitä, mikä koskee näitä oikeudenkäyntejä ja muitakin syytteitä, joita valtaajavallan toimesta on pantu vireille suojeltuja henkilöitä vastaan.

Tämän artiklan toisessa kappaleessa tarkoitettu ilmoitus suojelijavallalle on toimitettava välittömästi, ja sen tulee joka tapauksessa saapua suojelijavallalle kolmea viikkoa ennen ensimmäistä oikeudenistuntoa. Jos silloin, kun asian käsittelyyn olisi ryhdyttävä, selvitystä ei ole siitä, että tämän artiklan määräyksiä on kaikissa kohdin noudatettu, juttu on jätettävä käsiteltäväksi ottamatta. Ilmoituksessa on mainittava erittäinkin seuraavat seikat:

- a) syytetyn henkilöllisyys;
- b) asuinpaikka tai pidättämispaikka;
- c) syytekohta tai -kohdat eriteltyinä (maininnoin syytteen perusteena olevista rangaistussäännöksistä);
- d) asiaa käsittelevän tuomioistuimen nimi;
- e) ensimmäisen oikeudenistunnon paikka ja aika.

72 artikla.

II. Oikeus puolustukseen.

Jokaisella syytetyllä on oikeus esittää puolustukseensa nähden tarpeellisia todisteita ja erittäinkin haastattaa todistajia. Hänellä on oikeus käyttää avustajanaan kykenevää puolustajaa oman valintansa mukaan; puolustaja saa vapaasti tehdä käyntejä syytetyn luokse ja hänelle on suotava puolustuksen valmistelemiseksi tarpeelliset helpotukset.

Jos syytetty ei ole valinnut puolustajaa, on suojelijavallan hankittava se hänelle. Milloin syyte tarkoittaa törkeää rikosta eikä suojelijavallalta ole, valtaajavallan tulee, mikäli syytetty siihen suostuu, hankkia hänelle puolustaja.

Jokaista syytettyä tulee, jollei hän tästä edusta vapaaehtoisesti luovu, olla avustamassa tulkki sekä valmistavan tutkinnan että oikeudenkäynnin aikana. Hän voi milloin tahansa jäävätä tulkin ja vaatia hänen sijaansa toisen.

73 artikla.

III. Muutoksenhakuoikeus.

Jokaisella tuomitulla on oikeus käyttää tuomioistuimen soveltaman lainsäädännön mukaisia muutoksenhakukeinoja. Hänelle on annettava täydellinen selko oikeuksistaan muutoksenhakuun sekä tällöin noudatettavista määräajoista.

Tässä alaosastossa tarkoitettua rikosasiain oikeudenkäyntimenettelyä on vastaavasti noudatettava muutoksenhakuvaiheessa. Jos tuomioistuimen soveltama lainsäädäntö ei edellytä muutoksenhaun mahdollisuutta, tuomitulla on oikeus hakea tuomioon muutosta valtaajavallan asianomaiselta viranomaiselta.

74 artikla.

IV. Suojelijavallan antama apu.

Suojelijavallan edustajilla on oikeus olla läsnä jokaisen tuomioistuimen istunnossa sen käsitellessä suojellun henkilön tuomitsemista tarkoittavaa asiaa, paitsi milloin käsittelyn on, valtaajavallan turvallisuusedun tähden, poikkeuksellisesti tapahduttava suljetuin ovin; tämä tiedoittaa silloin siitä suojelijavallalle. Ilmoitus käsittelyn alkamisen ajasta ja paikasta on lähetettävä suojelijavallalle.

Kaikki annetut tuomiot, joissa määrätään kuolemanrangaistus tai vankeutta kaksi vuotta tai enemmän, on, tuomion perusteet mainiten, mahdollisimman joutuisasti annettava tiedoksi suojelijavallalle; niissä on oleva maininta 71 artiklan mukaisesti toimitetusta ilmoituksesta ja, milloin on tuomittu vapausrangaistukseen, paikasta, missä rangaistus on kärsittävä. Muut tuomiot on merkittävä oikeuden pöytäkirjaan ja suojelijavallan edustajilla on oikeus tarkastaa sitä. Kun on tuomittu kuolemaan tai vapausrangaistukseen kahdeksi vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi, muutoksenhakuajat eivät ala kulua ennen kuin suojelijavalta on saanut tiedon tuomiosta.

75 artikla.

V. Kuolemantuomio.

Kuolemaan tuomituilta henkilöiltä ei missään tapauksessa voida riistää oikeutta armon anomiseen.

Mitään kuolemantuomiota älköön pantako täytäntöön ennen kuin vähintään kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun suojelijavalta on saanut tiedon lopullisesta tuomiosta, jolla kuolemantuomio on vahvistettu, tai päätöksestä, jolla armonanomus on hylätty.

Tätä kuuden kuukauden aikaa voidaan lyhentää tietyissä yksittäistapauksissa, milloin vakavaa ja välitöntä vaaraa sisältävistä seikoista ilmenee, että valtaajavalta tai sen aseelliset voimat ovat järjestetyn uhan alaisina; edellyttäen aina, että suojelijavallalle on annettu ilmoitus tästä määräaikojen lyhentämisestä ja että sillä on ollut tilaisuus kohtuullisen ajan kuluessa tehdä asianomaisille valtaajaviranomaisille esityksiä näiden kuolemantuomioiden johdosta.

76 artikla.

Pidätettyjen käsittely.

Syytteenalaisten suojeltujen henkilöiden tulee olla pidätettyinä vallatussa maassa ja jos heidät tuomitaan, kärsiä rangaistuksensa siellä. Heidät on, mikäli mahdollista, pidettävä erillään muista pidätetyistä ja heihin on sovellettava sellaista ravinto- ja terveydenhoitojärjestystä, joka on riittävä pysyttämään heidän terveydentilansa hyvänä ja vastaa ainakin sitä, mikä on voimassa vallatun alueen rangaistuslaitoksissa.

He saavat terveydentilansa vaatimaa lääkärihoitoa.

He ovat myös oikeutetut saamaan pyytämäänsä hengellistä apua.

Naiset on sijoitettava erillisiin huoneisiin ja heidän välitön valvontansa on uskottava naishenkilöille.

Asianmukaista huomiota on kiinnitettävä erityiseen alaikäisille soveltuvaan kohteluun.

Pidätettyinä olevilla suojelluilla henkilöillä on oikeus vastaanottaa käyntejä, joita suojelijavallan tai Punaisen Ristin kansainvälisen komitean valtuutetut tekevät 143 artiklan määräysten mukaisesti.

Lisäksi heillä on oikeus saada ainakin yksi avustuspaketti kuukaudessa.

77 artikla.

Pidätettyjen luovuttaminen valtauksen päättyessä.

Syytetyinä olleet tai vallatun alueen tuomioistuinten tuomitsemat suojellut henkilöt on valtauksen päättyessä heitä koskevine asiakirjoinen luovutettava vapautuneen alueen viranomaisille.

78 artikla.

Eristäminen ja pakollinen oleskelupaikka. Valitusoikeus.

Jos valtaajavalta pakottavien turvallisuussyiden vuoksi katsoo välttämättömäksi ryhtyä varmuustoimenpiteisiin suojeltujen henkilöiden suhteen, se voi enintään määrätä heidät pakolliseen oleskelupaikkaan tai eristettäviksi.

Pakolliseen oleskelupaikkaan määräämistä tai eristämistä koskevat päätökset on tehtävä noudattamalla säännönmukaista menettelyä, jonka valtaajavalta tämän sopimuksen määräysten mukaisesti vahvistaa. Menettelyyn tulee sisältyä asianomaisille kuuluva valitusoikeus. Valitukset on ratkaistava mahdollisimman lyhyessä ajassa. Jos

ratkaisu pysytetään, se on, mikäli mahdollista joka kuudes kuukausi, alistettava sanotun vallan asettaman pätevän lautakunnan tarkastettavaksi.

Suojellut henkilöt, jotka on määrätty pakolliseen oleskelupaikkaan ja joiden sen vuoksi on pakko luopua kohdistaan, saavat rajoituksitta hyväkseen tämän sopimuksen 39 artiklan määräyksistä johtuvia etuja.

III osa.

Suojeltujen henkilöiden asema ja kohtelu. IV alaosasto. Eristettyjen (internoitujen) henkilöiden käsittelyä koskevia sääntöjä.

I luku.

Yleisiä määräyksiä.

79 artikla.

Eristämistapaukset ja sovellettavat määräykset.

Suojeltuja henkilöitä eivät selkkauksen osapuolet voi eristää (internoida) muutoin kuin 41, 42, 43, 68 ja 78 artiklan määräysten mukaisesti.

80 artikla.

Oikeuskelpoisuus.

Eristetyt henkilöt säilyttävät täydellisesti oikeuskelpoisuutensa ja käyttävät siitä johtuvia oikeuksia sikäli kuin se ei ole soveltumaton heidän asemaansa.

81 artikla.

Elatus.

Selkkauksen osapuolet ovat määrätessään suojeltuja henkilöitä eristetyiksi velvolliset antamaan heille maksuttoman elatuksen ja samaten heidän terveydentilansa vaatiman lääkärin hoidon.

Näiden kustannusten korvaamiseksi ei saa tehdä mitään vähennyksiä eristetyille henkilöille kuuluvista määrärahoista, palkoista ja saamisista.

Pidättäjältä on velvollinen huolehtimaan niiden toimeentulosta, jotka ovat sanotuista henkilöistä riippuvaisia ja joilla ei ole riittäviä varoja toimeentuloonsa tai kykyä itse hankkia elatustaan.

82 artikla.

Eristettyjen henkilöiden ryhmät.

Pidättäjävallan on ryhmiteltävä eristetyt henkilöt sikäli kuin on mahdollista heidän kansallisuutensa, kielensä ja tottumustensa mukaan. Eristettyinä olevia saman maan kansalaisia ei ole erotettava toisistaan vain kielen erilaisuuden vuoksi.

Saman perheen jäsenet ja erityisesti vanhemmat ja lapset on koko sen ajan, minkä heidän eristämisenä kestää, pidettävä samaan eristämipaikkaan sijoitettuina, paitsi niissä tapauksissa, joissa työnteon vaatimukset, terveydelliset syyt tai tämän alaosaston IX luvun määräysten soveltaminen tekee tilapäisen erillään olon välttämättömäksi. Eristetyt saavat pyytää, että heidän lapsensa, jotka ovat jääneet vapauteen ja vaille vanhempiensa valvontaa, eristetään yhdessä heidän kanssaan.

Eristettyinä olevat saman perheen jäsenet on, mikäli suinkin mahdollista, sijoitettava samoihin asumuksiin sekä niin, etteivät he joudu asumaan yhdessä muiden eristettyjen kanssa; heille on myös suotava tarpeelliset helpotukset perhe-elämän viettämiseksi.

II luku.

Eristämipaikat.

83 artikla.

Eristämipaikkojen sijainti ja leirien merkitseminen.

Pidättäjältä ei saa sijoittaa eristämipaikkoja sellaisiin seutuihin, jotka ovat erityisesti alttiina sodan vaaroille.

Pidättäjältä antaa suojelijavaltain välityksellä vihollisvalloille kaikki asianmukaiset tiedot eristämipaikkojen maantieteellisestä asemasta.

Aina milloin sotilaalliset näkökohdat sen sallivat, eristysleirit on merkittävä kirjaimin IC siten asetettuina, että ne voidaan päivällä helposti erottaa ylhäältä ilmasta; kuitenkin voivat asianomaiset valtiot sopia muusta merkitsemistavasta. Mitään muuta paikkaa kuin eristysleiriä ei ole siten merkittävä.

84 artikla.

Erilläänpito.

Eristetyt henkilöt on majoitukseen ja hallintoon nähden pidettävä erillään sotavangeista ja henkilöistä, joilta on muusta syystä riistetty vapaus.

85 artikla.

Majoitus, terveydenhoito.

Pidättäjävalta on velvollinen ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin ja mahdollisiin toimenpiteisiin suojeltujen henkilöiden sijoittamiseksi eristämisen alkamisesta lukien, sellaisiin rakennuksiin ja majapaikkoihin, joissa on täydet takeet terveydenhoidosta ja terveyden säilymisestä ja joissa saadaan tehokasta suojaa ilmaston kovuutta ja sodan seurauksia vastaan. Missään tapauksessa ei pysyviä eristämipaikkoja ole asetettava epäterveellisiin tai sellaisiin seutuihin, joiden ilmasto on vahingollinen eristetyille. Aina milloin suojeltuja henkilöitä on väliaikaisesti eristetty epäterveellisiin tai sellaisiin seutuihin, joiden ilmasto on vahingollinen terveydelle, heidät on niin pian kuin olosuhteet sallivat siirrettävä soveliaampaan eristämipaikkaan.

Huoneet on pidettävä täysin suojattuina kosteudelta, riittävästi lämmitettyinä ja valaistuina, erittäinkin yön tulon ja valojen sammuttamisen välisenä aikana. Makuupaikkojen tulee olla riittävän tilavia ja hyvin tuuletettuja, eristetyillä on oleva käytettävänä soveliaat makuuvaatteet ja riittävän monia vuodepeitteitä, ottaen huomioon ilmasto sekä eristettyjen ikä, sukupuoli ja terveys.

Eristetyillä on oleva päivin ja öin käytettävänä asianmukaisia vaatimuksia vastaavat ja pysyväisesti puhtaina pidetyt mukavuuslaitteet. Heille on toimitettava riittävästi vettä ja saippuaa jokapäiväistä ruumiin puhtaanapitoa ja liinavaatteiden pesua varten; tätä varten tarpeelliset laitteet ja mukavuudet on annettava heille; lisäksi on heidän käytettävänä oleva laitteet suihkua ja ammekylpyä varten. Tarpeellinen aika on annettava käytettäväksi heidän peseytymistään ja vaatteiden pesua varten.

Joka kerran kun on välttämätöntä menetellä poikkeuksellisena ja väliaikaisena toimenpiteenä niin, että eristettyjä naisia sijoitetaan muutoin kuin perhekuntaan kuuluvina samaan eristämipaikkaan kuin miehiä, heille on ehdottomasti annettava erilliset makuupaikat ja mukavuuslaitteet.

86 artikla.

Uskonnonharjoitukseen varatut huoneet.

Pidättäjävallan on annettava eristettyjen henkilöiden käytettäväksi uskontunnuksesta riippumatta heidän uskonnonharjoitukseensa soveltuvia huoneita.

87 artikla.

Kanttiinit.

Jollei eristettyjen käytettävänä ole muita vastaavanlaisia mukavuuksia, on pystytettävä kanttiineja kaikkiin eristämipaikkoihin, jotta heillä olisi tilaisuus hankkia itselleen hintoihin, jotka eivät missään tapauksessa saa olla paikalliskaupassa käyviä korkeampia, ruokatarvikkeita ja käyttöesineitä, saippuaa ja tupakkaa niihin luettuina, voidakseen siten lisätä henkilökohtaista hyvinvointiaan ja mukavuuttaan.

Kanttiinien tulot on luovutettava erityisen avustusrahaston haltuun saatavaksi tältä. Sellainen rahasto on perustettava jokaiseen eristämipaikkaan ja sitä on hoidettava asianomaisessa eristämipaikassa olevien eristettyjen henkilöiden hyväksi. Eristettyjen henkilöiden 102 artiklassa tarkoitetulla komitealla on oikeus pitää silmällä kanttiinien hallintoa ja tämän rahaston hoitoa.

Kun eristämipaikan käyttö lakkautetaan, avustusrahaston ylijäämä (saatavasaldo) siirretään toisen eristämipaikan avustusrahastoon käytettäväksi samaa kansallisuutta olevien eristettyjen henkilöiden hyväksi tai, jos sellaista eristämipaikkaa ei ole, keskusavustusrahastoon, jota hoidetaan kaikkien pidättäjävallan vallintaan jäävien eristettyjen henkilöiden hyväksi. Yleisen vapautuksen tapahtuessa nämä tulot jäävät pidättäjävallalle, jollei asianomaisten valtojen välillä toisin sovita.

88 artikla.

Pommisuoja. Suojatoimenpiteet.

Kaikkiin eristämipaikkoihin, jotka ovat alttiina ilmapommituksille tai muille sodan vaaroille, on järjestettävä suojia, jotka ovat sopivia ja riittävän lukuisia tarpeellisen turvan saamiseksi. Hälytyksen sattuessa eristetyt saavat niihin kiirehtiä niin nopeasti kuin mahdollista, lukuunottamatta niitä heistä, jotka osallistuvat heidän majapaikkojensa suojelemiseen tällaisilta vaaroilta. Jokaista suojatoimenpidettä, johon ryhdytään väestön hyväksi, on sovellettava myös heihin.

Eristämipaikoissa on ryhdyttävä riittäviin varovaisuustoimenpiteisiin tulenvaaraa vastaan.

III luku.

Ravinto ja vaatetus.

89 artikla.

Ravinto.

Eristettyjen henkilöiden päivittäisen ravintoannoksen tulee olla määrän, laadun ja vaihtelevaisuuden puolesta riittävä turvaamaan hyvän terveydentilan ja estämään ravinnonpuutteesta johtuvat häiriöt; on myös kiinnitettävä huomiota siihen ruokajärjestykseen, johon eristetyt henkilöt ovat tottuneet.

Eristetyille henkilöille on lisäksi annettava välineitä, joilla he voivat itse valmistaa lisäravintoa käytettävissään olevista aineista.

Heille on toimitettava riittävästi juomavettä. Tupakan käyttö on oleva sallittu.

Työntekijäin on saatava lisäannoksia, jotka ovat suhteessa heidän tekemänsä työn laatuun.

Raskaudentilassa olevien ja imettävien naisten sekä viittätoista vuotta nuorempien lasten on saatava lisäravintoa, joka on suhteessa heidän fysiologisiin tarpeisiinsa.

90 artikla.

Vaatetus.

Eristetyille henkilöille on suotava kaikki helpotukset vaatteiden, kenkien ja vaihdettavien alusvaatteiden hankkimiseen silloin, kun heidät pidätetään, ja tarpeen vaatiessa myöhemminkin. Jos eristetyillä ei ole ilmastoon nähden riittäviä vaatteita eivätkä he voi itse niitä hankkia, pidättäjävallan on toimitettava niitä heille ilmaiseksi.

Pidättäjävallan eristetyille henkilöille toimittamat vaatteet tai heidän vaatteisiinsa pannut ulkopuoliset merkit eivät saa olla luonteeltaan häpäiseviä tai omiaan saattamaan heitä naurunalaisiksi.

Työntekijöiden on aina milloin työn laatu niin vaatii saatava työpuku, siihen lukien myös soveliaat suojavaatteet.

IV luku.

Terveyden- ja lääkärinhoito.

91 artikla.

Lääkärinhoito.

Jokaisessa eristämispaiikassa on oleva asianmukainen sairassuoja, joka on kykenevän lääkärin johdon alaisena. Sairassuojassa eristetyt henkilöt saavat tarvitsemaansa hoitoa sekä soveliaan ruokavalion mukaista ravintoa. Erityisosastoja on järjestettävä tarttuvaan tautiin sairastuneille sekä mielisairaille.

Lapsensynnyttäjät ja sellaiset eristetyt henkilöt, jotka ovat sairastuneet vaikeaan tautiin tai joiden tila vaatii erikoishoitoa, kirurgisen leikkauksen tai sairaalaan sijoittamisen, on otettava jokaiseen laitokseen, jossa pystytään heitä hoitamaan, ja niissä on heille annettava sellaista hoitoa, joka ei ole väestölle yleensä annettua hoitoa huonompaa.

Eristettyjen henkilöiden lääkärinhoidosta huolehtii etukädessä heidän kansalaisuuttaan oleva lääkintöhenkilökunta.

Eristettyjä henkilöitä alkoon estettävä tarkastusta varten kääntymästä lääkintöviranomaisten puoleen. Pidättäjävallan lääkintöviranomaisten on pyynnöstä annettava jokaiselle eristetyille henkilölle, jota ne ovat hoitaneet, virallinen todistus, joka osoittaa heidän sairautensa tai vammojensa laadun sekä hoidon kestämisajan ja hoitotavat. Todistuksen kaksoiskappale on lähetettävä 140 artiklassa tarkoitetulle keskustoimistolle.

Hoito, siihen lukien kaikki sellaiset hankitut laitteet, jotka ovat tarpeen eristettyjen henkilöiden pitämiseksi hyvässä terveydentilassa, erittäinkin hammas- ja muut proteesit sekä silmälasit, on annettava eristetyille henkilöille maksuttomasti.

92 artikla.

Lääkärintarkastukset.

Eristettyjen henkilöiden suhteen on lääkärintarkastuksia toimitettava vähintään kerran kuukaudessa. Niiden tarkoituksena on erityisesti yleisen terveyden- ja ravitsemustilan sekä puhtauden tarkastus samoin kuin tarttuvien tautien, varsinkin tuberkuloosin, sukupuolitautien ja malarian selville saaminen. Niiden yhteydessä on erityisesti tarkkailtava kunkin eristetyn henkilön painoa ja toimitettava, vähintään kerran vuodessa, radioskooppinen tutkiminen.

V luku.

Uskonto, henkiset ja ruumiilliset harrastukset.

93 artikla.

Uskonto.

Eristetyt henkilöt saavat kaikessa laajuudessa harjoittaa uskontoaan, siihen lukien myös osallistuminen heidän uskonmenoihinsa, edellyttäen, että ne ovat yleisten, pidättäjäviranomaisten antamien järjestysohjeiden mukaisia.

Eristettyinä olevilla papeilla on oikeus täysin määrin harjoittaa papintointaan uskontokuntansa jäsenten keskuudessa. Tässä tarkoituksessa pidättäjävallan on huolehdittava siitä, että heidät sijoitetaan tasasuhteisesti eri eristyspaikkoihin, joissa on samaa kieltä puhuvia ja samaan uskontoon kuuluvia eristettyjä henkilöitä. Jos heidän lukunsa ei ole riittävä, sanotun vallan tulee suoda heille, muun muassa antamalla käytettäviksi kulkuvälineitä, tarpeelliset helpotukset siirtymistä varten eristämispaikasta toiseen, ja heillä on oikeus käydä sairaaloissa olevien eristettyjen henkilöiden luona. Papeilla on papintoimensa suhteen vapaus olla kirjeenvaihdossa pidätysmaan uskonnollisten viranomaisten sekä mikäli mahdollista, heidän uskontunnustustaan olevien kansainvälisten uskonnollisten järjestöjen kanssa. Tätä kirjeenvaihtoa ei lueta 107 artiklassa mainittuun osuuteen, mutta se on 112 artiklan määräysten alainen.

Milloin eristetyillä henkilöillä ei ole käytettävänään uskontokuntansa pappien apua tai jos näiden luku on riittämätön, samaa uskontunnustusta oleva paikallinen uskonnollinen viranomainen voi pidättäjävallan suostumuksella määrätä papintehtävään papin, jolla on sama uskonto kuin eristetyillä henkilöillä, tai, jos se ei ole mahdollista uskontunnustuksen kannalta, lähiuskontokunnan papin tai pystyvän maallikon. Viimeksi mainitun tulee saada osakseen sitä tointa seuraavat edut, johon hän on ryhtynyt. Siten määrättyjen henkilöiden on noudatettava kaikkia pidättäjävallan antamia järjestys- ja turvallisuusmääräyksiä.

94 artikla.

Virkistys, opinnot, urheilu.

Pidättäjävalta edistää eristettyjen henkilöiden älyllisiä, kasvatuksellisia, virkistystä tarkoittavia ja urheilullisia harrastuksia, jättäen kuitenkin heille vapauden osallistua tai olla osallistumatta niihin. Se ryhtyy kaikkiin käytännössä mahdollisiin toimiin niiden toteuttamisen hyväksi ja erityisesti asettaa heidän käytettävikseen soveliaat huoneet.

Kaikki käytännössä mahdolliset helpotukset on suotava eristetyille, jotta he voisivat jatkaa opintojaan ja aloittaa uusia. Lasten ja nuorukaisten opetus on oleva turvattu; heidän tulee saada käydä koulua joko pidättämispaikassa tai sen ulkopuolella.

Eristetyillä tulee olla tilaisuus antautua ruumiin harjoituksiin sekä ottaa osaa urheiluun ja ulkoilmaleikkeihin. Tätä varten on riittävästi varattava vapaita kenttiä kaikissa eristämispajoissa. Erikoiskentät on varattava lapsille ja nuorisolle.

95 artikla.

Työnteko.

Pidättäjävalta ei saa käyttää eristettyjä henkilöitä työntekijöinä muutoin kuin heidän itsensä niin halutessa. Joka tapauksessa on kielletty: työ, jonka määrääminen eristämättömänä olevalle suojellulle henkilölle sotisi tämän sopimuksen 40 tai 51 artiklaa vastaan, sekä käyttäminen alentavaa tai nöyryyttävää laatua oleviin töihin.

Sitten kun työ on kestänyt kuusi viikkoa, eristetyt henkilöt saavat luopua työstä milloin tahansa ilmoitettuaan siitä etukäteen kahdeksan päivää aikaisemmin.

Näiden määräysten estämättä pidättäjävallalla on oikeus pakottaa eristettyinä olevat lääkärit, hammaslääkärit ja muut lääkintähenkilökuntaan kuuluvat harjoittamaan tointa yhdessä heidän kanssaan eristettyjen henkilöiden hyväksi; käyttää eristettyjä henkilöitä eristämispaikan hallintoa ja kunnossapitoa koskeviin töihin; antaa näille henkilöille keittiö- ja muita kotitaloustöitä; sekä käyttää heitä töihin heidän suojelemisekseen lentopommituksia ja muita sodasta johtuvia vaaroja vastaan. Kuitenkaan ei ketään eristettyä henkilöä saa pakottaa suorittamaan töitä, joihin he lääkäri- tai virkailijan käsityksen mukaan ovat ruumiillisesti kykenemättömiä.

Pidättäjävalta on täydellisesti vastuussa kaikista työehdoista, lääkärin- ja hoitajien palkanmaksusta sekä työtapa- ja turvamenojen korvaamisesta ja ammattitaitojen kehittämisestä. Työehtojen sekä työtapa- ja turvamenojen maksettavien korvausten tulee olla kansallisen lainsäädännön ja vallitsevan tavan mukaisia; ne eivät missään tapauksessa saa olla epäedullisempia tai alhaisempia verrattuina siihen, mitä samalla paikkakunnalla samanlaisen työn suhteen noudatetaan. Palkat määrätään kohtuuden mukaan sopimuksella, joka tehdään pidättäjävallan ja eristettyjen henkilöiden sekä tarpeen tullen muiden työnantajien kuin pidättäjävallan välillä, ottaen huomioon pidättäjävallan velvollisuus ilmaiseksi huolehtia eristetyn henkilön toimeentulosta ja antaa tälle hänen terveydentilansa vaatimaa lääkärin- ja hoitajien hoitoa. Eristettyjen henkilöiden, joita käytetään pysyväisesti kolmannessa kappaleessa tarkoitettuihin töihin, tulee saada pidättäjävallalta kohtuullinen palkka; työehdot sekä työtapa- ja turvamenojen maksettavat korvaukset eivät saa olla epäedullisempia tai alhaisempia verrattuina siihen, mitä samalla paikkakunnalla samanlaisen työn suhteen noudatetaan.

96 artikla.

Työkunnat.

Jokainen työkunta pysyy eristämipaikan osana ja alaisuudessa. Pidättäjävallan asianomaiset viranomaiset sekä eristämipaikan päällikkö ovat vastuussa siitä, että tämän sopimuksen määräyksiä noudatetaan työkunnissa. Päällikön on pidettävä päivän tasalla olevaa luetteloa alaisistaan työkunnista ja annettava tiedoksi suojelijavallan, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean ja muiden ihmisystävällisten järjestöjen valtuutetuille, jotka käyvät katsastamassa eristämipaikkaa.

VI luku.

Henkilökohtainen omaisuus ja rahavarat.

97 artikla.

Arvopaperit ja henkilökohtaiset käyttöesineet.

Eristetyt henkilöt ovat oikeutetut pitämään itselleen henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja esineitä. Rahoja, shekkejä arvopapereita jne., yhtä vähän kuin heidän hallussaan olevia arvoesineitä ei voida ottaa heiltä pois muutoin kuin noudattamalla määrättyä menettelyä. Heille on annettava niistä yksityiskohtainen kuitti.

Rahamäärät on merkittävä kunkin eristetyn henkilön tiliin hänen hyväkseen niinkuin 98 artiklassa sanotaan; niitä ei voida muuntaa toiseksi rahalajiksi, ellei sen alueen lainsäädäntö, missä kysymyksessä oleva henkilö on eristetty, sitä vaadi tai ellei sanottu henkilö on eristetty, sitä vaadi tai ellei sanottu henkilö siihen suostu.

Esineitä, joilla on pääasiallisesti henkilökohtaista tai tunnearvoa, ei voida ottaa heiltä pois.

Eristettyinä olevan naisen ruumiintarkastuksen saa toimittaa vain naishenkilö.

Kun eristetyt henkilöt vapautetaan tai kotiutetaan, he saavat 98 artiklan mukaisesti pidetyn tilin heidän hyväkseen osoittaman ylijäämän rahana samoin kuin myös kaikki esineet, rahamäärät, shekit, arvopaperit jne., jotka on otettu heiltä pois eristämisaikana, niitä esineitä ja arvoja kuitenkin lukuun ottamatta, jotka pidättäjävallalta voimassa olevan lainsäädäntönsä mukaan saa jättää huostaansa. Milloin eristetyille henkilöille kuuluva esine pidetään tämän lainsäädännön nojalla, asianomaiselle on annettava siitä yksityiskohtainen kuitti.

Eristettyjen henkilöiden hallussa olevia perheasiakirjoja ja henkilöllisyystodistuksia ei voida ottaa heiltä pois muutoin kuin kuittia vastaan. Hetkeksikään ei eristettyjä henkilöitä saa jättää ilman henkilöllisyystodistuksia. Jollei heillä sellaisia ole, heidän on saatava pidättäväviranomaisilta näiden laatimat erityiset asiakirjat, jotka käyvät heidän henkilöllisyystodistuksistaan eristämisen päättymiseen saakka.

Eristetyillä henkilöillä on oikeus pitää mukanaan tietty määrä rahaa, joko käteisrahana tai ostokuponkien muodossa, jotta he voisivat tehdä ostoksia.

98 artikla.

Rahavarat ja henkilökohtaiset tilit.

Kaikkien eristettyjen henkilöiden tulee saada säännöllisesti määrärahoja voidakseen ostaa tavaroita ja valmisteita sellaisia kuin tupakka, ruumiinhoitovälineitä jne. Nämä määrärahat saattavat olla luottoeria tai ostokuponkeja.

Lisäksi eristetyt henkilöt saavat vastaanottaa avustuksia siltä vallalta, jonka kansalaisia he ovat, suojelijavalloilta, jokaiselta järjestöltä, joka antaa heille apuaan, tai perheiltään samoin kuin, pidättäjävallan lainsäädännön mukaisesti, tulot omaisuudestaan. Niiden avustusten määrät, jotka se valta, jota kohtaan eristetyt henkilöt ovat velvolliset kuullaisuuteen, antaa, ovat samat kutakin eristettyjen ryhmää kohden (kivulloset, sairaat, raskauden tilassa olevat naiset jne.), eikä tämä valta saa niiden suuruutta vahvistaa taikka pidättäjävallalta avustuksia jakaa tekemällä avustettavien välillä sellaisia erotteluja, jotka tämän sopimuksen 27 artiklassa ovat kielletyt.

Pidättäjävallan on pidettävä jokaisen eristetyn henkilön kohdalta säännöllistä tiliä, johon hänen hyväkseen merkitään tässä artiklassa mainitut avustukset, hänen ansaitsemansa palkat, hänelle tulleet rahalähetykset samoin kuin sellaiset rahaerät, jotka on otettu häneltä pois ja ovat käytettävissä sillä alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaan, missä eristetty henkilö on. Hänelle on myönnettävä kaikki asianomaisella alueella voimassa olevaan lainsäädäntöön sopeutuvat helpotukset avustusten lähettämiseksi perheelleen tai hänestä taloudellisesti riippuvaisille henkilöille. Hän saa ottaa tiliiltään henkilökohtaisiin menoihin tarvittavia eräiä pidättäjävallan määräämissä rajoissa. Hänelle on aina myönnettävä kohtuullisia helpotuksia tietojen ja otteiden saamiseen tilistä. Tämä tili on pyynnöstä annettava tiedoksi pidättäjävallalle ja se seuraa eristettyä henkilöä häntä siirrettäessä.

VII luku.

Hallinto ja kuri.

99 artikla.

Leirien hallinto. Sopimuksen ja ohjesääntöjen nähtäville paneminen.

Jokainen eristämispaiikka asetetaan vastuunalaisen upseerin tai virkamiehen käskyvaltaan, ja on sellaiseen tehtävään määrätty henkilö valittava pidättäjävallan säännöllisiin sotavoimiin tai säännöllisen siviilihallinnon virkakuntaan kuuluvista. Eristämispaiikan komentajana olevalla upseerilla tai virkamiehellä tulee olla tämän sopimuksen teksti laadittuna kielellä, joka on hänen maansa virallinen tai toinen virallinen kieli, ja hän on vastuussa sopimuksen soveltamisesta. Valvontahenkilöstö on perehdytettävä tämän sopimuksen määräyksiin ja sen soveltamista tarkoitaviin hallinnollisiin ohjeisiin.

Tämän sopimuksen teksti sekä tämän sopimuksen mukaisesti tehtyjen erikoissopimusten tekstit on pantava eristämispaiikassa nähtäville laadittuina kielellä, jota eristetyt henkilöt ymmärtävät, tai on tekstien oltava eristettyjen henkilöiden komitean hallussa.

Määräykset, käskyt, tiedotukset ja ilmoitukset, minkä laatuista ne lienevätkin, on annettava tiedoksi eristetyille henkilöille ja pantava eristämispaiikassa nähtäville laadittuina kielellä, jota he ymmärtävät.

Kaikki määräykset ja käskyt, jotka kohdistuvat henkilökohtaisesti johonkin tai joihinkin eristetyistä henkilöistä, on niinkään annettava sellaisella kielellä, jota he ymmärtävät.

100 artikla.

Yleinen kuri.

Kurin tulee eristämispaiikoissa olla inhimillisiin periaatteisiin sopeutuvaa eikä siihen saa milloinkaan kuulua määräyksiä, joilla eristetyt henkilöt pakotetaan kestämaan terveydelle vaarallisia ruumiillisia ponnistuksia tai sietämään ruumiillista tai henkistä laatua olevia ilkimielisiä kujeita. Tatuointi ja merkkien painaminen ruumiiseen henkilöllisyyden osoittamiseksi ovat kielletyt.

Eryteisesti ovat kielletyt pitkät seisottamiset ja nimenhuudot, rangaistuksen luontoiset ruumiinharjoitukset, sotilaalliset taistelu- ja muut harjoitukset sekä ravinnon supistukset.

101 artikla.

Valitukset ja anomukset.

Eristetyillä henkilöillä on oikeus tehdä viranomaisille, joiden vallassa he ovat, anomuksia niiden eristämisolojen suhteen, joissa he joutuvat elämään.

Heillä on myös rajoitukseton oikeus kääntyä joko eristettyjen henkilöiden komitean välityksellä tai, jos pitävät sitä tarpeellisena, suoraankin suojelijavallan edustajien puoleen osoittaakseen näille ne kohdat, joiden osalta heillä on tehtävänä valituksia eristämisolosta.

Nämä anomukset ja valitukset on toimitettava perille kiireellisesti ja niitä muuttamatta. Vaikka viimeksi mainitut olisi havaittu aiheettomiksi, älköön niiden johdosta määrättäkö mitään rangaistusta.

Eristettyjen henkilöiden komitea saa suojelijavallan edustajille lähettää määräajoin kertomuksia tilanteesta eristämispaiikoissa ja eristettyjen henkilöiden tarpeista.

102 artikla.

Eristettyjen henkilöiden komitea. I. Jäsenten valitseminen.

Kussakin eristämispaiikassa eristetyt henkilöt valitsevat vapaasti, joka kuudes kuukausi ja salaisin äänestyksin, jäsenet komiteaan, jonka tehtävänä on edustaa heitä pidättäjävallan viranomaisten, suojelijavaltain, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean ja jokaisen muun järjestön luona, joka avustaa heitä. Tämän komitean jäsenet voidaan valita uudelleen.

Siten valitut eristetyt henkilöt ryhtyvät tehtäviinsä niin pian kuin pidättäjävallan viranomainen on hyväksynyt vaalin. Jos jäsenen vaalia ei hyväksytä tai hänet erotetaan, on perusteista annettava tieto asianomaisille suojelijavalloille.

103 artikla.

II. Tehtävät.

Eristettyjen henkilöiden komiteain on edistettävä eristettyjen ruumiillista ja henkistä hyvinvointia.

Jos eristetyt henkilöt päättävät toteuttaa keskuudessaan keskinäisen avustusjärjestelmän, kuuluu tällaisen järjestäminen erityisesti komiteain toimivaltaan niiden erikoistehtävien ohella, joita niille muissa tämän sopimuksen määräyksissä uskotaan.

104 artikla.

III. Erikoisoikeudet.

Eristettyjen henkilöiden komiteain jäseniä älköön pakotettako muuhun työhön, jos heidän tehtäviensä täyttäminen siitä vaikeutuu.

Komiteain jäsenet saavat eristettyjen joukosta ottaa itselleen tarpeelliset apulaiset. Heille on suotava kaikki aineelliset helpotukset ja erittäinkin tiettyjä liikkumisvapauksia, jotka ovat tarpeen heidän tehtävänsä täyttämiseksi (käynnit työkuntien luona, tavaroiden vastaanotto jne.).

Niinikään on komiteain jäsenille suotava kaikki helpotukset, mitä tulee posti- ja lennätinyhteyksiin pidättäjävallan viranomaisten, suojelijavaltain, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean ja niiden valtuutettujen samoin kuin eristettyjä henkilöitä avustavien järjestöjen kanssa. Työkunnissa olevilla jäsenillä on oleva samat helpotukset yhteyksiä varten pääeristämispaikan komiteaan. Näitä yhteyksiä älköön rajoitettako älköönkä niitä luettako 107 artiklassa mainittuun osuuteen.

Ketään komitean jäsentä ei voida siirtää toisaalle varaamatta hänelle kohtuuden mukaan tarvitsemaansa aikaa seuraajansa perehdyttämiseksi vireillä oleviin asioihin.

VIII luku.

Suhteet ulkomaailmaan.

105 artikla.

Tiedoitukset toimenpiteistä.

Asetettuaan suojeltuja henkilöitä eristetyiksi pidättäjävaltain on annettava tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanoa tarkoittavat toimenpiteensä tiedoksi heille, sille vallalle, jonka kansalaisia sanotut henkilöt ovat, sekä suojelijavallalle. Pidättäjävaltain on niinikään näille tiedoitettava sanottuihin toimenpiteisiin tehdyistä muutoksista.

106 artikla.

Eristämiskirjekortti.

Jokaiselle eristetyille henkilölle on varattava, hänen eristämisensä alkaessa tai viimeistään viikon kuluessa eristämispaiskaan saapumisesta sekä myös hänen sairastuessaan tai joutuessaan siirrettyiksi joko toiseen eristämispaiskaan tai sairaalaan, tilaisuus lähettää suoraan perheelleen samoin kuin 140 artiklassa tarkoitettulle keskustuomistolle eristämiskortti, laadittuna mikäli mahdollista tähän sopimukseen liitetyn mallin mukaisesti, ja saa hän kortissa tiedottaa eristämisestään, osoitteestaan sekä terveydentilastaan. Sanotut kortit on toimitettava edelleen mahdollisimman joutuisasti eikä niitä saa millään tavoin viivyttää.

107 artikla.

Kirjeenvaihto.

Eristetyillä henkilöillä on oikeus lähettää ja vastaanottaa kirjeitä ja kortteja. Jos pidättäjävalta katsoo tarpeelliseksi rajoittaa niiden kirjeiden ja korttien lukumäärää, joita kukin eristetyistä saa lähettää, tätä lukumäärää ei voida määrätä pienemmäksi kuin kaksi kirjettä ja neljä korttia kuukautta kohden, mikäli mahdollista tähän sopimukseen liitettyjen mallien mukaan laadittuina. Jos on tehtävä rajoituksia kirjeenvaihtoon, joka on osoitettu eristetyille henkilöille, voi vain se valta, jonka kansalaisia nämä ovat, antaa siitä määräyksen, pidättäjävallan ehkä tehtyä esityksen. Nämä kirjeet ja kortit on kuljetettava kohtuullisen ajan kuluessa; niitä älköön viivyttävä tai pidätettävä kurinpitosyistä.

Eristetyt henkilöt, jotka eivät ole pitkään aikaan saaneet tietoja omaisiltaan, taikka joiden on mahdotonta niitä saada tai puolestaan heille antaa tavallista postinkuljetusta käyttäen, samoin kuin nekin, joita pitkät välimatkat erottavat omaisistaan, ovat oikeutetut lähettämään sähkösanomia suorittamalla niistä lennätintaksojen mukaiset maksut käytettävissään olevalla rahalla. Samanlaisen edun saavat eristetyt henkilöt myös tunnetusti kiireellisissä tapauksissa.

Yleensä tapahtuu eristettyjen henkilöiden kirjeenvaihto heidän äidinkielellään. Selkkauksen osapuolet voivat oikeuttaa käyttämään kirjeenvaihdossa muita kieliä.

108 artikla.

Avustuslähetykset. I. Yleiset periaatteet.

Eristetyt henkilöt ovat oikeutetut vastaanottamaan postitse tai muulla tavoin henkilökohtaisia tai yhteisiä lähetyksiä, erittäinkin sellaisia, jotka sisältävät elintarvikkeita, vaatteita ja lääkkeitä sekä heidän uskonnon, opintojen tai vapaahetkien tarvettaan tyydyttämään tarkoitettuja kirjoja ja esineitä. Näiden lähetyksen johdosta ei pidättäjävalta saata vapautua mistään tähän sopimukseen perustuvista velvollisuuksistaan.

Jos sotilaallisten syiden vuoksi käy välttämättömäksi rajoittaa näiden lähetyksen määrää, on siitä asianmukaisella tavalla ilmoitettava suojelijavallalle, Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle sekä jokaiselle muullekin eristettyjä henkilöitä avustavalle järjestölle, joka on ottanut tehtäväkseen näiden lähetyksen edelleen toimittamisen.

Henkilökohtaisia tai yhteisiä lähetyksiä koskevista toimitusehdoista on tarvittaessa tehtävä erikoissopimuksia asianomaisten valtojen kesken, joilla ei missään tapauksessa ole oikeutta viivyttää avustuseläysten luovutusta eristetyille henkilöille. Elintarvike- ja vaatelähetykset eivät saa sisältää kirjoja. Lääketarvikkeet on yleensä lähetettävä yhteispaketteina.

109 artikla.

II. Yhteisavustukset.

Elleivät selkkauksen osapuolet ole tehneet erikoissopimusta yhteisten avustuseläysten vastaanoton ja jakelun ehdoista, on sovellettava tähän sopimukseen liitettyä yhteisavustusten ohjesääntöä.

Edellä mainituilla erikoissopimuksilla ei missään tapauksessa voida rajoittaa eristettyjen henkilöiden komiteain oikeutta ottaa haltuunsa eristetyille tarkoitettuja yhteisiä avustuseläytyksiä, suorittaa niiden jakelu ja käyttää niitä vastaanottajien hyväksi.

Niillä ei myöskään voida rajoittaa sitä oikeutta valvoa lähetysten jakelua vastaanottajille, mikä on suojelijavallan, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean tai minkä tahansa muun eristettyjä henkilöitä avustavan ja yhteiseläysten perille toimittamisen tehtäväkseen ottaneen järjestön edustajille.

110 artikla.

III. Vapautus posti- ja kuljetusmaksuista.

Kaikki eristetyille henkilöille osoitetut avustuseläetykset ovat vapautetut kaikista maahantuonti-, tulli- ja muista maksuista.

Kaikki läetykset, postitse kuljetettavat avustuspaketit sekä rahaläetykset mukaan luettuina, jotka on toisesta maasta osoitettu eristetyille henkilöille tai joita nämä postitse lähettävät joko suoraan tai 136 artiklassa tarkoitettujen tiedonantotoimistojen ja 140 artiklassa tarkoitettun keskustiedonantotoimiston välityksellä, ovat vapautetut kaikista postimaksuista lähettämisen- ja määräämisessä sekä välillä olevissa maissa. Tässä tarkoituksessa erittäinkin ne vapautukset maksuista, joista on leireissä tai siviilivankiloissa pidettyjen, viholliskansallisuutta olevien siviilihenkilöiden hyväksi määrätty maailmanpostisopimuksessa vuodelta 1947 ja maailmanpostiliiton liitesopimuksissa, on ulotettava muihin eristettyihin henkilöihin, joita suojellaan tämän sopimuksen mukaisesti. Maat, jotka eivät ole osallisia mainittuihin sopimuksiin, ovat velvolliset myöntämään vapautuksen maksuista samanlaisissa olosuhteissa.

Kuljetuskustannuksista sellaisten eristetyille henkilöille tarkoitettujen avustuseläysten osalta, joita niiden painon vuoksi tai muusta syystä ei voida toimittaa heille postitse, vastaa pidättäjävalta kaikilla sen valvonnassa olevilla alueilla. Muut tähän sopimukseen osalliset valtat vastaavat kuljetuskustannuksista kukin alueellaan.

Niistä näiden läetysten kuljetuskustannuksista, jotka eivät sisälly edellisten kappaleiden määräyksiin, vastaa lähettäjä.

Korkeat sopimuspuolet tekevät voitavansa lennätinmaksujen alentamiseksi pienimpään mahdolliseen määräänsä eristettyjen henkilöiden lähettämien ja heille osoitettujen sähkösanomien osalta.

111 artikla.

Erikoiskuljetusvälineet.

Siinä tapauksessa, että sotatoimet estävät asianomaisia valtoja täyttämästä niille kuuluvaa velvollisuutta turvata 106, 107, 108 ja 113 artiklassa tarkoitettujen läetysten kuljetus, voivat asianomaiset suojelijavallat, Punaisen Ristin kansainvälinen komitea tai mikä tahansa muu järjestö, jonka selkkauksen osapuolet ovat hyväksyneet, ottaa huolehtiakseen näiden läetysten kuljettamisesta siihen soveltuvilla välineillä (rautatievaunuilla, moottoriajoneuvoilla, laivoilla tai lentokoneilla jne.). Tässä tarkoituksessa Korkeat sopimuspuolet tekevät voitavansa toimittakseen niille näitä kuljetusvälineitä ja oikeuttaakseen näiden käyttämisen liikenteeseen, erittäinkin antamalla tarpeelliset turvakirjat.

Näitä kuljetusvälineitä voidaan niinkään käyttää kuljettamaan:

- a) kirjeitä, luetteloita ja kertomuksia, joita lähettävät toisilleen 140 artiklassa mainittu keskustiedonantotoimisto ja 136 artiklassa tarkoitettut kansalliset toimistot;
- b) eristettyjä henkilöitä koskevia kirjeitä ja kertomuksia, joita suojelijavallat, Punaisen Ristin kansainvälinen komitea tai mikä tahansa muu eristettyjä henkilöitä avustava järjestö lähettää omille edustajilleen tai selkkauksen osapuolille tai saa näiltä.

Edellä olevat määräykset eivät mitenkään rajoita jokaiselle selkkauksen osapuolelle kuuluvaa oikeutta järjestää, jos se niin mieluummin tahtoo, muita kuljetusvälineitä ja antaa turvakirjoja molemminpuolisesti sovituin ehdoin.

Näiden kuljetusvälineiden käytöstä aiheutuvista kustannuksista vastaavat suhteellisesti läetysten tärkeyden mukaan ne selkkauksen osapuolet, joiden kansalaisten hyväksi sanotut palvelukset tulevat.

112 artikla.

Kirjeiden ja tavaroiden tarkastus.

Eristetyille henkilöille osoitettujen tai heidän lähettämänsä kirjeiden tarkastus (sensuuri) on toimitettava mahdollisimman joutuisasti.

Eristetyille henkilöille tarkoitettujen tavaralähetysten tarkastusta älköön toimitettako sellaisissa olosuhteissa, joissa lähetysten sisältö saattaa turmeltua. Tarkastus on suoritettava vastaanottajan tai hänen valtuuttamansa toverin ollessa saapuvilla. Henkilökohtaisten tai yhteisten lähetysten luovutusta eristetyille henkilöille älköön tarkastusvaikeuksien varjolla viivytettävä.

Selkkauksen osapuolten sotilaallisista tai poliittisista syistä julistama kirjeenvaihtokielto saattaa olla voimassa vain toistaiseksi ja kestää ainoastaan mahdollisimman lyhyen ajan.

113 artikla.

Oikeudellisten asiakirjain laatiminen ja perille toimittaminen.

Pidättäjävallat myöntävät kaikki kohtuulliset helpotukset jälkisaadosten, valtakirjojen tai muiden eristetyille henkilöille tarkoitettujen tai heidän antamiensa asiakirjojen perille toimittamiseen suojelijavallan tai 140 artiklassa tarkoitetun keskus toimiston välityksellä tai muulla asianmukaisella tavalla.

Joka tapauksessa tulee eristettyjen henkilöiden saada pidättäjävallalta helpotuksia näiden asiakirjojen laatimiseen ja oikeaksi todistamiseen asianmukaisin laillisin muodoin; erittäinkin on heille annettava lupa neuvotella lakimiehen kanssa.

114 artikla.

Omaisuuksien hoito.

Pidättäjävallan on suotava eristetyille henkilöille kaikki eristämisen ehtoihin ja voimassa olevaan lainsäädäntöön soveltuvat helpotukset, jotta he voisivat hoitaa omaisuuttaan. Tässä tarkoituksessa se voi oikeuttaa heidät poistumaan eristämisaikasta, milloin kysymys on kiireellisestä tapauksesta ja olosuhteet sen muutoin sallivat.

115 artikla.

Oikeudenkäyntiä koskevat helpotukset.

Aina milloin eristetty henkilö on asianosaisena jossakin tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, pidättäjävallalta on velvollinen asianomaisen henkilön pyynnöstä ilmoittamaan tuomioistuimelle hänen pidättämisestään ja lain rajoissa huolehtimaan siitä, ettei mitään toimenpiteitä laiminlyödä hänen estämisekseen joutumasta eristämisen vuoksi kärsimään jotakin vahinkoa, sikäli kuin on kysymys hänen oikeudenkäyntinsä valmistelusta ja jutun käsittelystä tai jonkin sellaisen tuomion täytäntöönpanosta, jonka tuomioistuin on antanut.

116 artikla.

Vieraskäynnit.

Jokaisella eristetyllä henkilöllä on oikeus säännöllisin väliajoin ja niin usein kuin mahdollista vastaanottaa vieraskäyntejä, varsinkin lähiomaisten tekemiä.

Eristetyn henkilön on, mikäli mahdollista, sallittava käydä kotonaan kiireellisissä tapauksissa, erittäinkin milloin sukulainen on kuollut tai vakavasti sairaana.

IX luku.

Rangaistukset ja kurinpidolliset seuraamukset.

117 artikla.

Yleisiä määräyksiä. Sovellettava lainsäädäntö.

Eristettyihin henkilöihin, jotka eristämisaikana syyllistyvät rikkomuksiin, on, mikäli tämän luvun määräyksistä ei muuta johdu, edelleen sovellettava sen alueen lainsäädäntöä, missä he ovat pidätettyinä.

Jos lait, asetukset tai yleiset määräykset selittävät rangaistaviksi eristettyjen henkilöiden tekoja, vaikka samat teot muiden henkilöiden tekeminä jäävät rankaisematta, sellaiset teot saattavat aiheuttaa vain kurinpidollisen seuraamuksen.

Eristettyä henkilöä ei voida samasta teosta tai saman syytekohdan perusteella rangaista useammin kuin kerran.

118 artikla.

Rangaistukset.

Rangaistusta määrätessään tuomioistuimet ja viranomaiset ottavat siinä laajuudessa kuin on mahdollista huomioon sen seikan, ettei syytetty ole pidättäjävallan kansalainen. Ne voivat vapaasti lieventää siitä rikoksesta säädettyä rangaistusta, josta eristetty henkilö on syytettynä, eivätkä ole tällöin velvolliset soveltamaan tämän rangaistuksen vähintään määrää.

Kiellettyjä ovat vangittujen sulkemiset sellaisiin paikkoihin, joihin päivänvalo ei pääse, sekä yleensä julmuudet, minkä laatuista ne lienevätkin.

Eristettyjä henkilöitä älköön sen jälkeen, kuin he ovat kärsineet kurinpidollisesti tai tuomioistuimessa heille määrätty rangaistukset, kohdeltako toisin kuin muita eristettyjä.

Aika, minkä eristetty henkilö on ollut tutkintavankeudessa, on vähennettävä jokaisesta vapausrangaistuksesta, joka hänelle on kurinpidollisesti tai tuomioistuimessa määrätty.

Eristettyjen henkilöiden komiteoille on annettava tieto kaikista sanottuihin henkilöihin kohdistetuista oikeudenkäynneistä sekä niiden tuloksista. Komiteat toimivat heidän edustajinaan.

119 artikla.

Kurinpitorangaistukset.

Eristettyihin henkilöihin sovellettavat kurinpitorangaistukset ovat:

- 1) sakko, joka ei saa nousta enempään kuin 50 prosenttiin 95 artiklassa tarkoitetusta palkasta eikä näin laskettuna käsittää pitempää aikaa kuin kolmekymmentä päivää;
- 2) niiden erikoisetujen lakkauttaminen, jotka on myönnetty lisänä tämän sopimuksen mukaiseen kohteluun;
- 3) työtä vuorotta, jonka päivittäinen pituus saa olla enintään kaksi tuntia ja jonka tulee olla yhteydessä eristämipaikan kunnossapitoon;
- 4)aresti.

Kurinpitorangaistukset eivät missään tapauksessa saa olla epäinhimillisiä, raakoja tai eristettyjen henkilöiden terveydelle vahingollisia. Huomiota on kiinnitettävä eristettyjen ikään, sukupuoleen ja terveydentilaan.

Samana rangaistuksen pituus ei missään tapauksessa saa olla kolmekymmentä perättäistä päivää pitempi, ei siinäkään tapauksessa, että eristetyn henkilön silloin, kun hänen asiaansa käsitellään, on vastattava kurinpidollisesti useista rikkomuksista, olkootpa nämä toisiinsa liittyviä tai eivät.

120 artikla.

Pakeneminen.

Eristettyjä henkilöitä, jotka ovat paenneet tai yrittäneet paeta, ei kiinni jouduttuaan saa tästä teosta, vaikka se sisältäisi rikkomuksen uusimisen, tuomita muuhun kuin kurinpitorangaistukseen.

Poiketen siitä, mitä on sanottu 118 artiklan kolmannessa kappaleessa, voidaan eristetyt henkilöt, joita on rangaistu pakenemisesta tai pakenemisen yrityksestä, asettaa erityiseen valvontaan, kuitenkin ehdoin, ettei siten aiheuteta haittaa heidän terveydelleen, että valvonta tapahtuu jossakin eristämipaikassa ja ettei siihen sisälly minkään tässä sopimuksessa suodun oikeusturvatakeen lakkauttamista.

Eristettyjä henkilöitä, jotka ovat pakenemista tai pakenemisen yritystä avustaneet, ei sen johdosta saa tuomita muuhun kuin kurinpitorangaistukseen.

121 artikla.

Liitännäisrikokset.

Pakenemista tai pakenemisen yritystä, vaikka kysymys olisi uusimisesta, ei ole pidettävä raskauttavana asianhaarana, kun eristetty henkilö on saatettu tuomioistuimen tutkittavaksi paon aikana tekemistään rikoksista.

Selkkauksen osapuolten on pidettävä huolta siitä, että asianomaiset viranomaiset noudattavat suojeutusta harkitessaan kysymystä, onko eristetyn henkilön tekemästä rikoksesta määrättävä rangaistus kurinpidollisesti vai tuomioistuimessa, erittäinkin mitä tulee tekoihin, jotka liittyvät pakenemiseen tai pakenemisen yritykseen.

122 artikla.

Tutkinta. Tutkintavankeus.

Teot, joilla on loukattu kuria, on tutkittava välittömästi. Tämä koskee erittäinkin pakenemista ja pakenemisen yritystä, ja eristetty henkilö on kiinni jouduttuaan niin pian kuin mahdollista luovutettava asianomaisille viranomaisille.

Kaikkien eristettyjen henkilöiden kohdalla on tutkintavankeus, kysymyksen ollessa kurin rikkomisesta, supistettava ehdottomaan vähimmäismäärään, eikä se saa kestää neljätoista päivää kauemmin. Siihen kulunut aika on joka tapauksessa vähennettävä tuomitavasta vapausrangaistuksesta.

Kurin rikkomisesta tutkintavankeudessa pidettyihin eristettyihin henkilöihin on sovellettava, mitä 124 ja 125 artiklassa määrätään.

123 artikla.

Asianomaiset viranomaiset ja menettely.

Kurinpitorangaistuksia voi määrätä vain eristämipaikan komentaja taikka vastuunalainen upseeri tai virkamies, joka on hänen sijaisenaan tai jolle hän on siirtänyt kurinpitovaltansa. Tuomioistuinten ja ylempien viranomaisten toimivaltaa ei tämä säännös kuitenkaan rajoita.

Ennen kurinpitorangaistuksen tuomitsemista on syytettynä olevalle eristetylle henkilölle tarkoin ilmoitettava ne teot, joista häntä syytetään. Hänellä on oikeus selittää käyttäytymistään, puolustautua, kuulustuttaa todistajia ja saada tarvittaessa apua kykenevältä tulkilta. Päätös on annettava syytetyin ja eristettyjen henkilöiden komitean jäsenen läsnä ollessa.

Kurinpitoasiassa annetun päätöksen ja sen täytäntöönpanon välillä ei saa kulua aikaa enemmän kuin kuukausi.

Kun eristetty henkilö tuomitaan uuteen kurinpitorangaistukseen, tulee kunkin rangaistuksen täytäntöönpanon välillä kulua vähintään kolmen päivän aika, milloin jokin rangaistus käsittää kymmenen päivää tai enemmän.

Eristämispaikan komentajan on pidettävä tuomituista kurinpitorangaistuksista luettelo, jota suojelijavallan edustajien on saatava tarkastaa.

124 artikla.

Huoneet kurinpitorangaistuksen kärsimiseksi.

Eristettyjä henkilöitä alkoon missään tapauksessa siirrettäkö rangaistuslaitoksiin (vankiloihin, kuritushuoneisiin, pakkotyölaitoksiin jne.) kärsimään kurinpitorangaistusta.

Huoneiden, joissa eristetyt henkilöt kärsivät kurinpitorangaistusta, tulee olla terveydenhoitovaatimusten mukaisia, ja erittäinkin pitää niissä olla riittävät vuodetarpeet; rangaistusta kärsiville on varattava mahdollisuus pitää itsensä puhtaina.

Eristettyinä olevat naiset, jotka kärsivät kurinpitorangaistusta, on pidettävä omissa huoneissaan erillään miehistä ja heidän välitön valvontansa on uskottava naishenkilöille.

125 artikla.

Tärkeimmät takeet.

Kurinpitorangaistukseen tuomituilla eristetyillä henkilöillä tulee olla päivittäin tilaisuus ruumiinliikuntaan ja ulkoilmassa oleskeluun vähintään kahden tunnin aikana.

Heillä on oikeus pyynnöstään olla läsnä päivittäisessä lääkärintarkastuksessa; heille on annettava terveydentilansa vaatimaa hoitoa ja heidät on tarvittaessa siirrettävä eristämisaikansa sairaalaan.

Heillä on oikeus lukea ja kirjoittaa sekä lähettää ja vastaanottaa kirjeitä. Sitävastoin voidaan paketit ja rahalähetykset jättää heille antamatta ennen kuin rangaistusaika on päättynyt; ne on tätä odotettaessa annettava eristettyjen henkilöiden komitean huostaan, ja tämä luovuttaa paketissa olevat pilaantuvat ruokatavarat sairassuojalle.

Ketään kurinpidollisesti rangaistua eristettyä henkilöä ei voida erottaa 107 ja 143 artiklaan perustuvista eduista.

126 artikla.

Oikeudenkäynteihin sovellettavat säännöt.

Mitä 71-76 artikloissa määrätään, on vastaavasti sovellettava eristettyihin henkilöihin kohdistettuihin oikeudenkäynteihin heidän ollessaan pidättäjävallan kansallisella alueella.

X luku.

Eristettyjen henkilöiden siirrot.

127 artikla.

Ehdot.

Eristettyjen henkilöiden siirrot on aina toimitettava inhimillisesti. Ne on yleensä suoritettava käyttämällä rautateitä tai muita kulkuvälineitä ja sellaisin ehdoin, jotka vastaavat ainakin niitä, jotka pidättäjävallan joukot saavat hyväkseen niiden sijoituspaikkaa vaihdettaessa. Jos siirrot on poikkeuksellisesti tehtävä jalkaisin, ei niihin voida ryhtyä, ellei eristettyjen henkilöiden ruumiillinen tila sitä salli eivätkä ne missään tapauksessa saa tuottaa heille liiallista rasitusta.

Pidättäjävalta toimittaa eristetyille henkilöille heidän siirtonsa aikana juomavettä ja ravintoa niin että se määränsä, laatunsa ja vaihtelevaisuutensa puolesta riittää pitämään heidän terveydentilansa hyvänä, sekä edelleen vaatteita, sopivia suoja- ja tarpeellista lääkärinhoitoa. Se ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin varokeinoihin varmistaakseen heidän turvallisuutensa siirron aikana ja laatii ennen lähtöä täydellisen luettelon ja siirrettäviksi joutuvista eristetyistä henkilöistä.

Eristettyinä olevat sairaat, haavoittuneet ja kivulloset henkilöt samoin kuin lapsensynnyttäjät on jätettävä siirtämättä niin kauan kuin matka saattaisi vahingoittaa heidän terveyttään, paitsi milloin heidän turvallisuutensa välttämättömästi vaatii siirtämistä.

Jos rintama lähestyy eristämisaikkaa, alkoon siellä olevia eristettyjä henkilöitä siirrettäkö, ellei sitä voida toteuttaa riittävän turvallisissa olosuhteissa tai elleivät he paikoilleen jäädessään joutuisi alttiiksi suuremmalle vaaralle kuin siirron tapahtuessa.

Pidättäjävallalla on, tehdessään päätöksen eristettyjen henkilöiden siirtämisestä, kiinnitettävä huomiota heidän etuihinsa erittäinkin siinä mielessä, ettei vaikeuteta heidän kotiuttamistaan tai palaamistaan kotipaikkaan.

128 artikla.

Menettely.

Siirtoon ryhdyttäessä on eristetyille henkilöille virallisesti tiedoitettava heidän lähdöstään ja uudesta postiosoitteestaan; tämä tieto on heille toimitettava kyllin ajoissa, jotta he voisivat valmistaa matkatavaransa ja ilmoittaa asiasta perheelleen.

Heillä on oikeus viedä mukanaan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut esineet, kirjeenvaihtonsa ja heidän osoitteellaan saapuneet paketit; näiden matkatavaroiden painoa voidaan vähentää, jos kuljetusolosuhteet sitä vaativat, ei kuitenkaan missään tapauksessa kahtakymmentäviittä kiloa pienemmäksi eristettyä henkilöä kohden.

Kirjeenvaihto ja paketit, jotka ovat saapuneet heidän entisen eristämipaikkansa osoitteella, on viivytyksettä lähetettävä edelleen heille.

Eristämipaikan komentajan on, yhteistoimin eristettyjen henkilöiden komitean kanssa, ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin eristettyjen henkilöiden yhteisen omaisuuden ja sellaisten heidän matkatavaroittensa siirtämiseksi, joita he tämän artiklan toisen kappaleen nojalla määrätyn rajoituksen johdosta eivät voi ottaa mukaansa.

XI luku.

Kuolema.

129 artikla.

Testamentit. Kuolintodistukset.

Eristetyt henkilöt saavat jättää testamenttinsa vastuunalaisen viranomaisen huostaan tämän toimesta säilytettäväksi. Kun eristetty henkilö kuolee, on sellainen testamentti kiireellisesti toimitettava hänen osoittamalleen henkilölle.

Kunkin eristetyn henkilön kuolema on lääkärin todettava, ja laadittava todistus, joka osoittaa kuoleman syyn ja ne olosuhteet, joissa se on tapahtunut.

Virallinen, asianomaisessa järjestyksessä rekisteröity kuolintodistus on laadittava eristämipaikan alueella voimassa olevien säännösten mukaisesti ja oikeaksi todistettu jäljennös siitä viipymättä lähetettävä suojelijavallalle sekä 140 artiklassa tarkoitetulle keskustoimistolle.

130 artikla.

Hautaaminen. Ruumiin polttaminen.

Pidättäjäviranomaisten on huolehdittava siitä, että eristämisaikanaan kuolleet henkilöt saavat kunniallisen hautauksen, mikäli mahdollista heidän uskontonsa mukaisin menoin, sekä että heidän hautojaan kunnioitetaan, pidetään asianmukaisessa kunnossa ja siten merkittyinä, että ne voidaan aina löytää.

Kuolleet eristetyn henkilöt on haudattava kukin erikseen, paitsi milloin ylivoimaisen esteen vuoksi yhteishautaus ei ole vältettävissä. Ruumiit voidaan polttaa vain pakottavien terveydellisten syiden niin vaatiessa taikka kuolleen henkilön uskonnon perusteella tai sen johdosta, että hän on ilmaissut sitä toivovansa. Milloin polttaminen tapahtuu, siitä ja sen perusteista on otettava maininta eristetyn henkilön kuolintodistukseen. Tuhka on pidättäjäviranomaisten toimesta huolellisesti säilytettävä ja luovutettava mahdollisimman pian lähiomaisille, jos he sitä pyytävät.

Niin pian kuin olosuhteet sen sallivat ja viimeistään vihollisuuksien päättyessä pidättäjävallan on 136 artiklassa tarkoitettujen tiedonantotoimistojen välityksellä luovutettava luettelo kuolleiden eristettyjen henkilöiden haudoista niille valloille, joista sanotut henkilöt olivat riippuvaisia. Näissä luetteloissa on oleva maininta kaikista niistä seikoista, jotka ovat tarpeen kuolleiden eristettyjen henkilöiden henkilöllisyyden toteamista ja heidän hautojensa paikan tarkkaa määräämistä varten.

131 artikla.

Erityisissä olosuhteissa haavoittuneet tai kuolleet eristetyn henkilöt.

Milloin eristetyn henkilön kuoleman tai vaikean ruumiinvamman on aiheuttanut vartiomies, toinen eristetty henkilö tai jokin muu henkilö tai sellaista aiheuttamista on syytä epäillä, samoin kuin myös, milloin kuoleman syy on tuntematon, pidättäjävallan on välittömästi sellaisen tapahtuman jälkeen toimitettava virallinen tutkinta.

Tästä on viipymättä tiedoitettava suojelijavallalle. Jokaisen todistajan kertomus on otettava talteen; niistä on laadittava pöytäkirja, joka on annettava sanotulle vallalle tiedoksi.

Jos tutkinta osoittaa yhden tai useita henkilöitä syyllisiksi, pidättäjävallan on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi sitä tai niitä vastaan jotka ovat vastuussa.

XII luku.

Vapauttaminen, kotiuttaminen ja puolueettoman maan hoitoon sijoittaminen.

132 artikla.

Vihollisuuksien tai valtauksen aikana.

Pidättäjävallan on päästettävä jokainen eristetty henkilö vapaaksi, niin pian kuin eristämiseen johtaneita syitä ei ole enää olemassa.

Selkkauksen osapuolten on lisäksi voitavansa mukaan pyrittävä tekemään vihollisuuksien aikana sopimuksia eristettyjen henkilöiden erityisten ryhmien vapauttamisesta, kotiuttamisesta, kotipaikkaan palauttamisesta tai puolueettoman maan hoitoon sijoittamisesta, varsinkin mitä tulee lapsiin, raskaudentilassa oleviin naisiin, äiteihin, joilla on rintalapsia tai pieniä lapsia, haavoittuneisiin ja sairaisiin sekä sellaisiin henkilöihin, joiden eristäminen on kestänyt kauan.

133 artikla.

Vihollisuuksien päätyttyä.

Eristäminen on lakkautettava mahdollisimman pian vihollisuuksien päätyttyä.

Selkkauksen osapuolen alueella olevat eristetyt henkilöt, joita vastaan on pantu vireille rikosoikeudellinen syyte sellaisista rikoksista, joita ei voida sovittaa pelkällä kurinpitorangeistuksella, voidaan kuitenkin pidättää oikeudenkäynnin ja sen tuloksesta riippuen, rangaistusajan päättymiseen saakka. Sama koskee niitä, jotka on aikaisemmin tuomittu vapausrangaistukseen.

Pidättäjävallan ja asianomaisten valtojen välisin sopimuksin on vihollisuuksien tai alueen valtauksen päätyttyä asetettava komissioita etsimään toisistaan erilleen joutuneita eristettyjä henkilöitä.

134 artikla.

Kotiuttaminen ja palaaminen viimeiseen asuinpaikkaan.

Korkeiden sopimuspuolten on vihollisuuksien tai valtauksen päättyessä pyrittävä tekemään voitavansa turvatakseen kaikkien eristettyjen henkilöiden paluun viimeiseen asuinpaikkaansa taikka helpottaakseen heidän kotiuttamistaan.

135 artikla.

Kustannukset.

Pidättäjävallan on vastattava kustannuksista, jotka syntyvät vapautuneiden eristettyjen henkilöiden palaamisesta heillä eristämisen alkaessa olleisiin asuinpaikkoihinsa tai, jos pidättäminen on tapahtunut heidän ollessaan matkalla tai avoimella merellä, niistä kustannuksista, jotka ovat tarpeen heidän matkansa saattamiseksi loppuun tai palaamiseen lähtöpaikkaan.

Jos pidättäjävallalta epää oikeuden alueellaan oleskelemiseen sellaiselta vapautuneelta eristetyltä henkilöltä, jolla aikaisemmin oli ollut siellä säännönmukainen asuinpaikkansa, sen on maksettava kustannukset hänen kotiuttamisestaan. Jos eristetty henkilö kuitenkin mieluummin haluaa palata maahansa omalla vastuullaan tai totellakseen hallitusta, jota kohtaan hän on velvollinen kuuliaisuuteen, pidättäjävallan ei tarvitse kustantaa matkaa alueensa rajaa edemmäksi. Pidättäjävallan ei tarvitse maksaa kotiuttamiskuluja sellaisen eristetyn henkilön osalta, joka on eristetty hänen omasta pyynnöstään.

Jos eristetyt henkilöt on siirretty 45 artiklan mukaisesti, sopivat siirron toimittanut ja vastaanottava valta siitä kustannusosuudesta, mistä kumpaisenkin on vastattava.

Edellä olevien määräysten estämättä on noudatettava niitä erikoissopimuksia, joita selkkauksen osapuolet ehkä ovat keskenään tehneet vihollisen valtaan joutuneiden kansalaistensa vaihdosta ja kotiuttamisesta.

III osa.

Suojeltujen henkilöiden asema ja kohtelu. V alaosasto. Tiedonantotoimistot ja keskustuomistot.

136 artikla.

Kansalliset toimistot.

Selkkauksen alkaessa ja kaikissa valtaustapauksissa on kunkin selkkauksen osapuolista perustettava virallinen tiedonantotoimisto, jonka tehtävänä on vastaanottaa ja edelleen toimittaa sen vallinnassa olevia suojeltuja henkilöitä koskevia tiedoituksia.

Kunkin selkkauksen osapuolista on mahdollisimman lyhyessä ajassa annettava mainitulle toimistolle tiedoitus toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt enemmän kuin kaksi viikkoa pidätettyinä olleiden ja pakolliseen oleskelupaikkaan tai eristetyiksi määrättyjen suojeltujen henkilöiden suhteen. Lisäksi sen on annettava eri hallintoelimilleen tehtäväksi toimittaa mainituille toimistoille tiedoituksia kaikista näiden suojeltujen henkilöiden tilaa koskevista muutoksista, kuten siirroista, vapautuksista, kotiuttamisista, pakenemisista, sairaaloihin joutumisista, syntymisistä ja kuolemantapauksista.

137 artikla.

Tiedoitusten edelleen toimittaminen.

Jokaisen kansallisen tiedonantotoimiston on välittömästi, mahdollisimman nopein keinoin sekä käyttäen toiselta puolen suojelijavaltojen ja toiselta puolen 140 artiklassa tarkoitettun keskustuomiston välitystä, toimitettava suojeltuja henkilöitä koskevat tiedoitukset edelleen niille valloille, joiden kansalaisia mainitut henkilöt ovat, taikka niille valloille, joiden alueella heillä oli asuinpaikkansa. Toimistojen on niinkään vastattava kaikkiin kyselyihin, joita niille tehdään suojeltujen henkilöiden suhteen.

Tiedonantotoimistojen on toimitettava perille suojeltua henkilöä koskevat tiedoitukset, paitsi siinä tapauksessa, että niiden perille toimittaminen saattaisi haitata asianomaista henkilöä tai hänen perhettään. Tässäkään tapauksessa ei voida pidättyä antamasta tietoja keskustuimistolle, joka saatuaan selon olosuhteista ryhtyy 140 artiklassa tarkoitettuihin tarpeellisiin varotoimiin.

Kaikki toimistojen antamat kirjalliset tiedoitukset on varmistettava allekirjoituksella tai sinetillä.

138 artikla.

Tiedoitusten toimittamista koskevia yksityiskohtia.

Kansallisen tiedonantotoimiston vastaanottamien ja sen edelleen toimittamien tiedoitusten tulee olla sen laatuista, että niiden avulla voidaan tarkoin todeta suojellun henkilön henkilöllisyys ja opastaa hänen perhettään. Niiden tulee kunkin henkilön kohdalta sisältää ainakin sukunimi, etunimet, syntymäpaikka ja tarkka syntymäaika, kansallisuus, viimeinen asuinpaikka, erikoistuntemerkit, isän etunimi ja äidin alkuperäinen sukunimi, sen toimenpiteen päivämäärä, paikka ja laatu, johon kysymyksessä olevan henkilön suhteen on ryhdytty, osoite, jolla kirjeet voidaan hänelle lähettää sekä sen henkilön nimi ja osoite, jolle tiedoitus on tarkoitettu.

Niinikään on vakavasti sairaiden ja haavoittuneiden eristettyjen henkilöiden tilasta toimitettava tietoja säännöllisesti ja mikäli mahdollista joka viikko.

139 artikla.

Henkilökohtaisten esineiden toimittaminen asianomaisille.

Kansallinen tiedonantotoimisto on lisäksi velvollinen kokoamaan kaikki henkilökohtaiset arvoesineet, jotka ovat jääneet 136 artiklassa tarkoitetuilta suojelluilta henkilöiltä, erittäinkin silloin, kun heidät on kotiutettu tai vapautettu tai kun he ovat paenneet tai kuolleet, ja toimittamaan ne asianomaisille joko suoraan tai tarvittaessa keskustuimiston välityksellä. Nämä esineet on lähetettävä toimiston sinetöidyissä paketeissa, ja tulee niihin liittyä ilmoitus, joka tarkoin osoittaa niiden henkilöllisyyden, joille esineet kuuluivat, sekä täydellinen luettelo paketin sisällöstä. Kaikkien tällaisten arvoesineiden vastaanottamisesta ja lähettämisestä on tehtävä tarkat merkinnät luetteloihin.

140 artikla.

Keskustiedonantotoimisto.

Keskustiedonantotoimisto suojelija, varsinkin eristettyjä henkilöitä varten on perustettava puolueettomaan maahan. Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ehdottaa asianomaisille valloille, mikäli se pitää sitä tarpeellisena, järjestettäväksi tällaisen toimiston, joka voi olla sama kuin se, jota tarkoitetaan sotavankien kohtelusta Genèvessä elokuun 12 päivänä 1949 tehdyn sopimuksen 123 artiklassa.

Tämän toimiston tehtävänä on keskittää kaikki sen laatuiset tiedot, joita tarkoitetaan 136 artiklassa, tulkootpa ne sille virallista tai yksityistä tietä; sen on toimitettava ne edelleen asianomaisen henkilön koti- tai asuinmaahan, paitsi siinä tapauksessa, että perille toimittaminen saattaisi vahingoittaa sitä, jota tiedot koskevat, tai hänen perhettään. Sen tulee saada selkkauksen osapuolilta kaikki kohtuulliset helpotukset tietojen perille toimittamista varten.

Korkeita sopimuspuolia ja erityisesti niitä, joiden kansalaisten hyväksi keskustuimiston palvelukset koituvat, kehoitetaan antamaan toimistolle sen tarvitsemää rahallista avustusta.

Edellä olevia määräyksiä ei ole tulkittava niin, että niillä tarkoitettaisiin rajoittaa Punaisen Ristin kansainvälisen komitean ja 142 artiklassa mainittujen avustusyhdistyksen ihmisystävällistä toimintaa.

141 artikla.

Vapautukset maksuista.

Kansallisilla tiedonantotoimistoilla ja keskustiedonantotoimistolla tulee olla kaikinpuolinen postimaksuvapaus sekä 110 artiklassa tarkoitettut vapautukset; lisäksi tulee sen saada mahdollisimman laaja lennätinmaksuvapaus tai ainakin huomattavia maksujen alennuksia.

IV osa.

Sopimuksen täytäntöönpano.

I alaosasto.

Yleisiä määräyksiä.

142 artikla.

Avustusyhdistyksen ja muut järjestöt.

Mikäli muuta ei johdu siitä, että suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävät vallat katsovat välttämättömiksi ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin turvallisuutensa takaamiseksi tai muun hyväksyttävän tarpeen vaatiessa, sanottu vallat ovat velvolliset varaamaan parhaan vastaanoton uskonnollisille järjestöille, avustusyhdistyksille ja muille järjestöille, jotka tulevat avustamaan suojeltuja henkilöitä. Niiden on suotava näille sekä näiden asianmukaisesti valtuutetuille

edustajille kaikki tarpeelliset helpotukset käyntien tekemiseksi suojeltujen henkilöiden luona, avustusten tai kasvatus-, virkistys- ja uskonnollisiin tarkoituksiin soveltuvien välineiden, mitä alkuperää ne lienevätkin, jakamiseksi heille, taikka auttaakseen heitä vapaa-aikojensa järjestämiseen eristämipaikkojen sisäpuolella. Mainitunlaisia yhdistyksiä ja järjestöjä voidaan perustaa joko suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävän vallan alueella tai toisessa maassa taikka voi niillä myös olla kansainvälinen luonne.

Suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävä valta voi rajoittaa niiden yhdistysten ja järjestöjen lukua, joiden valtuutetuilla on oikeus harjoittaa toimintaansa sen alueella ja valvonnassa, kuitenkin ehdoin, ettei sellainen rajoittaminen estä antamasta tehokasta ja riittävää apua kaikille suojelluille henkilöille.

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean erikoisasema tällä alalla on oleva aina tunnustettu ja kunnioitettu.

143 artikla.

Valvonta.

Suojelijavaltain edustajille tai valtuutetuilla on oikeus mennä kaikkiin paikkoihin, missä on suojeltuja henkilöitä, erittäinkin eristämisen-, pidätys- ja työpaikkoihin.

Heillä on oleva pääsy kaikkiin suojeltujen henkilöiden käyttämiin huoneisiin ja heidän tulee saada keskustella näiden kanssa todistajien saapuvilla olematta, tarpeen vaatiessa tulkin välityksellä.

Nämä käynnit voidaan kieltää vain pakottavan sotilaallisen välttämättömyyden niin vaatiessa ja ainoastaan poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti. Käyntien lukua ja pituutta ei saa rajoittaa.

Suojelijavaltain edustajien ja valtuutettujen vapaassa vallassa on valita ne paikat, joissa he haluavat käydä. Suojeltuja henkilöitä vallinnassaan pitävä valta tai valtaajavalta sekä suojelijavalta ja, tarpeen vaatiessa, se valta, josta ne henkilöt, joiden luona käydään, ovat kotoisin, voivat sopia keskenään siitä, että eristettyjen henkilöiden kotimaan kansalaiset saavat ottaa osaa käynteihin.

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean valtuutetuilla on samat etuoikeudet. Näiden valtuutettujen määrääminen edellyttää sen vallan suostumusta, jonka hallitusvallan alaisia ne alueet ovat, joilla heidän on harjoitettava toimintaansa.

144 artikla.

Sopimuksen levittäminen.

Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat asianomaisissa maissansa levittämään mahdollisimman laajalti, sekä rauhan että sodan aikana, tämän sopimuksen tekstiä ja erittäinkin liittämään sen opiskelun sotilas- ja, mikäli mahdollista, siviilikoulutuksen ohjelmiin niin että sen periaatteet tulisivat koko väestön tuntemiksi.

Siviili-, sotilas-, poliisi- ja muilla viranomaisilla, jotka sodan aikana joutuvat olemaan vastuussa suojelluista henkilöistä, tulee olla tämän sopimuksen teksti ja heidän tulee olla erityisesti perehdytettyjä sen määräyksiin.

145 artikla.

Käännökset. Soveltamislait.

Korkeiden sopimuspuolten on tiedoitettava toisilleen Sveitsin liittoneuvoston ja vihollisuuksien aikana suojelijavaltain välityksellä tämän sopimuksen viralliset käännökset sekä sen soveltamiseksi antamansa lait ja ohjesäännöt.

146 artikla.

Rangaistusseuraamukset. I. Yleistä.

Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin lainsäädäntötoimiin teon luonnetta vastaavien rangaistusseuraamusten säätämiseksi henkilöille, jotka tekevät tai käskyvät toisen tekemään jonkin sellaisen törkeän rikoksen tätä sopimusta vastaan kuin seuraavassa artiklassa määritellään.

Jokainen sopimuspuoli on velvollinen etsiskelemään henkilöitä, joita syytetään siitä, että he ovat tehneet tai käskeneet toisen tekemään jonkin sanotunlaisista törkeistä rikoksista, ja sen on saatettava heidät omien tuomioistuintensa tutkittaviksi, mikä heidän kansallisuutensa lieneekin. Se voi myöskin, jos se niin mieluummin tahtoo, se omaan lainsäädäntöön sisältyvien säännösten mukaisesti luovuttaa heidät tuomittaviksi toiselle asianomaiselle sopimuspuolelle, mikäli tällä sopimuspuolella on esitettävänä riittävän raskauttavia seikkoja syytettäviä vastaan.

Kunkin sopimuspuolen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin saadakseen lakkaamaan muut tämän sopimuksen vastaiset teot kuin ne, joita seuraavassa artiklassa olevan määritelmän mukaan on pidettävä törkeinä.

Syytetyt saavat joka tapauksessa osakseen sellaiset oikeudenkäynnin ja vapaan puolustuksen takeet, jotka eivät ole vähäisempiä kuin ne, joita sotavankien kohtelusta Genève:ssä elokuun 12 päivänä 1949 tehdyn sopimuksen 105 ja seuraavissa artikloissa tarkoitetaan.

147 artikla.

II. Törkeät rikokset.

Edellisessä artiklassa tarkoitettuja törkeitä rikoksia ovat ne, joihin sisältyy jokin seuraavista teoista, sikäli kuin se kohdistuu tällä sopimuksella suojeltuun henkilöön tai omaisuuteen: tahallinen surmaaminen, kidutus tai epäinhimillinen kohtelu, biologiset kokeilut siihen luettuina, tahallinen suuren kärsimyksen aiheuttaminen tai törkeä ruumiilliseen koskemattomuuteen tai terveyteen kohdistuva loukkaus, laitton karkoittaminen tai siirto, laitton

pidättäminen, suojellun henkilön pakottaminen palvelemaan vihollisvallan aseellisissa voimissa, tahallinen teko, jolla suojellulta henkilöltä riistetään oikeus tulla säännönmukaisesti ja puolueettomasti tuomituksi tämän sopimuksen määräyksiä noudattaen, panttivankien ottaminen, omaisuuden hävittäminen ja anastaminen, joka ei ole sotilaallisen välttämättömyyden kannalta perusteltu ja on toteutettu suuressa mittakaavassa laittomasti ja mielivaltaisesti.

148 artikla.

III. Sopimuspuolen vastuu.

Mikään Korkeista sopimuspuolista ei voi vapauttaa itseään tai toista sopimuspuolta vastuusta, johon se tai toinen sopimuspuoli on joutunut edellisessä artiklassa tarkoitettujen rikosten johdosta.

149 artikla.

Tutkintamenettely.

Selkkauksen osapuolen pyynnöstä on asianomaisten osapuolten määräämällä tavalla toimitettava tutkinta kaikista väitetyistä tämän sopimuksen loukkauksista.

Jos tutkinnassa noudatettavasta menettelystä ei päästä yksimielisyyteen, osapuolten on yhteisesti valittava välimies, joka ratkaisee, mitä menettelyä on noudatettava.

Sitten kun loukkaus on todettu, selkkauksen osapuolten on tehtävä siitä loppu ja rangaistava syyllisiä mahdollisimman pikaisesti.

IV osa.

Sopimuksen täytäntöönpano. II alaosasto. Loppumääräyksiä.

150 artikla.

Kielet.

Tämä sopimus on laadittu ranskaksi ja englanniksi. Molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Sveitsin liittoneuvosto laadituttaa sopimuksesta viralliset käännökset venäjän- ja espanjankielille.

151 artikla.

Allekirjoittaminen.

Tämä sopimus, jonka päivämääränä on tämä päivä, voidaan 12 päivään helmikuuta 1950 mennessä allekirjoittaa niiden valtojen nimissä, jotka olivat edustettuina Genèvessä 21 päivänä huhtikuuta 1949 avatussa konferenssissa.

152 artikla.

Ratifiointi.

Tämä sopimus on ratifioitava niin pian kuin mahdollista ja ratifioimiskirjat talletettava Berniin.

Kunkin ratifioimiskirjan tallettamisesta laaditaan pöytäkirja, josta Sveitsin liittoneuvosto toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen kaikille niille valloille, joiden nimissä sopimus on allekirjoitettu tai yhtymisilmoitus annettu.

153 artikla.

Voimaantulo.

Tämä sopimus tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun vähintään kaksi ratifioimiskirjaa on talletettu.

Sen jälkeen sopimus tulee kunkin Korkean sopimuspuolen osalta voimaan kuuden kuukauden kuluttua sen ratifioimiskirjan tallettamisesta.

154 artikla.

Suhde Haagin sopimukseen.

Niiden valtojen välisissä suhteissa, joita sitoo Haagissa 29 päivänä heinäkuuta 1899 tai 18 päivänä lokakuuta 1907 tehty, maasodan lakeja ja tapoja koskeva sopimus ja jotka ovat osallisia nyt tehtyyn sopimukseen, viimeksi mainittu täydentää sanottujen Haagin sopimusten liitteenä olevan ohjesäännön II ja III osastoa.

155 artikla.

Sopimukseen yhtyminen.

Tähän sopimukseen voi sen voimaantulopäivän jälkeen yhtyä jokainen valta, jonka nimessä sitä ei ole allekirjoitettu.

156 artikla.

Yhtymisilmoitukset.

Yhtymiset on kirjallisesti ilmoitettava Sveitsin liittoneuvostolle ja ne tulevat voimaan kuuden kuukauden kuluttua niiden vastaanottamisesta.

Sveitsin liittoneuvoston on tiedoitettava yhtymisistä kaikille valloille, joiden nimissä sopimus on allekirjoitettu tai yhtymisilmoitus tehty.

157 artikla.

Välitön voimaantulo.

Tilanteet, joita tarkoitetaan 2 ja 3 artiklassa, saattavat välittömästi voimaan ratifioimiset ja yhtymiset, joita koskevan tallettamisen tai ilmoituksen selkkauksen osapuoli on tehnyt ennen vihollisuuksien tai valtauksen alkamista tai sen jälkeen. Selkkauksen osapuolilta saapuneista ratifioimisista ja yhtymisistä on Sveitsin liittoneuvoston tiedoitettava kaikkein nopeinta tietä käyttäen.

158 artikla.

Irtisanominen.

Kukin Korkeista sopimuspuolista saattaa irtisanoa tämän sopimuksen.

Irtisanominen on kirjallisesti ilmoitettava Sveitsin liittoneuvostolle, jonka on tiedoitettava ilmoituksesta kaikkien Korkeiden sopimuspuolten hallituksille.

Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua sen ilmoittamisesta Sveitsin liittoneuvostolle. Kuitenkaan ei irtisanomisella, josta on tehty ilmoitus irtisanovan vallan ollessa osallisena selkkaukseen, ole mitään vaikutusta niin kauan kuin rauhaa ei ole tehty eikä missään tapauksessa niin kauan kuin tämän sopimuksen suojelemien henkilöiden vapauttamista, kotiuttamista ja sijoittamista koskevat toimenpiteet ovat loppuun suorittamatta.

Irtisanominen on voimassa ainoastaan irtisanovan vallan suhteen. Sillä ei ole mitään vaikutusta velvoituksiin, joiden täyttämiseen selkkauksen osapuolet ovat sidotut kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden nojalla sellaisina kuin ne ilmenevät sivistyskansojen kesken muodostuneesta käytännöstä, inhimillisyyden laeista ja julkisen omantunnon vaatimuksista.

159 artikla.

Rekisteröiminen Yhdistyneissä Kansakunnissa.

Sveitsin liittoneuvosto rekisteröittää tämän sopimuksen Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä. Niinikään Sveitsin liittoneuvosto ilmoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristölle kaikista sen vastaanottamista ratifioimisista, yhtymisistä ja irtisanomisista, jotka koskevat tätä sopimusta.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, talletettuaan kukin valtuutuksensa, ovat merkinneet nimikirjoituksensa tähän sopimukseen.

Tehty Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 ranskan- ja englanninkielillä. Alkuperäinen kappale on talletettava Sveitsin valaliiton arkistoon. Sveitsin liittoneuvosto lähettää oikeaksi todistetun jäljennöksen sopimuksesta kullekin allekirjoittajavaltiolle sekä niille valtioille, jotka myöhemmin yhtyvät sopimukseen.

LIITE I. Luonnos sopimukseksi lääkintä- ja turvallisuustarkoituksiin varatuista vyöhykkeistä ja paikkakunnista.

1 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuustarkoituksiin perustetut vyöhykkeet ja paikkakunnat on tarkoin varattava henkilöille, joita tarkoitetaan Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta tehdyn sopimuksen 23 artiklassa ja Genèvessä 12 päivänä elokuuta 1949 siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana tehdyn sopimuksen 15 artiklassa, sekä henkilökunnalle, jonka tehtävänä on näiden vyöhykkeiden ja paikkakuntien järjestäminen ja hallinto ynnä hoidon antaminen niihin kootuille henkilöille.

Kuitenkin on henkilöillä, joilla on pysyväinen asuinpaikka näiden vyöhykkeiden piirissä, oikeus oleskella siellä.

2 artikla.

Henkilöt, jotka mistä syystä tahansa ovat lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeellä, eivät saa vyöhykkeen sisä- tai ulkopuolellakaan ryhtyä mihinkään työhön, joka on suoranaudessa yhteydessä sotatoimiin tai sotatarviketuotantoon.

3 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeen perustanut valta on velvollinen ryhtymään kaikkiin soveliaisiin toimenpiteisiin estääkseen pääsyn sinne kaikilta henkilöiltä, joilla ei ole oikeutta tulla sinne tai olla siellä.

4 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeiden tulee olla seuraavien ehtojen mukaisia:

- a) ne saavat muodostaa vain vähäisen osan sen vallan valvonnassa olevasta alueesta, joka on ne perustanut;
- b) niiden tulee olla harvaan asuttuja siihen nähden, millaisen väestön ne voisivat ottaa vastaan;
- c) niiden tulee sijaita kaukana eikä niissä saa olla mitään sotilaallista kohdetta tai tärkeätä teollisuus- tai hallintolaitosta;
- d) niitä ei saa sijoittaa seutuihin, joilla kaiken todennäköisyyden mukaan saattaa olla merkitystä sotatoimien suorittamiselle.

5 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeet ovat seuraavien velvoitusten alaiset:

- a) liikenneyhteyksiä ja kulkuvälineitä, joita sellaisilla vyöhykkeillä saattaa olla, ei saa käyttää sotilashenkilöiden tai sotatarvikkeiden siirtoon tai näiden pelkkään kauttakulkuunkaan;
- b) niitä ei missään tapauksessa saa puolustaa sotilaallisesti.

6 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeet on merkittävä käyttämällä vinoja punaisia nauhoja valkopohjalla sekä vyöhykkeen ympärysrajoilla että rakennuksissa.

Yksinomaan haavoittuneille ja sairaille varatut vyöhykkeet voidaan merkitä käyttämällä punaisia ristejä (punaista puolikuuta, punaisia leijonia ja aurinkoja) valkopohjalla.

Öisin ne voidaan merkitä myös soveliaain valaistuslaittein.

7 artikla.

Kunkin vallan on rauhan aikana tai vihollisuuksien alkaessa annettava kaikille Korkeille sopimuspuolille tiedoksi luettelo niistä lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeistä, jotka on perustettu se valvonnassa olevalle alueelle. Sen on ilmoitettava jokaisesta uudesta vyöhykkeestä, joka on perustettu selkkauksen aikana.

Niin pian kuin vastapuoli on saanut mainitunlaisen ilmoituksen, vyöhyke on katsottava asianmukaisessa järjestyksessä perustetuksi.

Jos vastapuoli kuitenkin on sitä mieltä, että jotakin tässä sopimuksessa määrättyä ehtoa ei ilmeisestikään ole täytetty, se voi kieltäytyä tunnustamasta vyöhykettä ilmoittamalla kieltäytymisestään sille osapuolelle, jonka alainen vyöhyke on, tai jättää tunnustuksensa 8 artiklassa mainitun tarkastuksen järjestämisestä riippuvaksi.

8 artikla.

Jokainen valta, joka on tunnustanut yhden tai useampia vastapuolen perustamia lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeitä, on oikeutettu pyytämään, että yksi tai useammat erikoiskomissiot tarkastavat, täyttävätkö vyöhykkeet tässä sopimuksessa mainitut ehdot ja velvoitukset.

Tätä varten on erikoiskomissioiden jäsenillä oleva joka hetki vapaa pääsy eri vyöhykkeille ja he voivat viipyä niissä pysyväisestikin. Heille on suotava kaikki helpotukset, jotta he voisivat suorittaa tarkastustehtävänsä.

9 artikla.

Siinä tapauksessa, että erikoiskomissiot toteaisivat seikkoja, jotka näyttävät tämän sopimuksen määräysten vastaisilta, niiden on viipymättä siitä ilmoitettava sille vallalle, jonka alainen vyöhyke on, ja asetettava tälle enintään viiden päivän määräaika oikaisun aikaansaamista varten; niiden on myös asiasta tiedoitettava sille vallalle, joka on tunnustanut vyöhykkeen.

Jos tämän määräajan päättyessä se valta, jonka alainen vyöhyke on, ei ole menetellyt sille annetun ilmoituksen mukaisesti, vastapuoli voi selittää vapautuneensa tästä sopimuksessa sanotun vyöhykkeen suhteen.

10 artikla.

Valta, joka on perustanut yhden tai useampia lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeitä, sekä sen vastapuoli, jolle niiden olemassaolosta on ilmoitettu, nimittävät tai antavat suojelijavaltain tai muiden puolueettomien valtain nimittää henkilöt, jotka voidaan valita 8 ja 9 artiklassa mainittujen erikoiskomissioiden jäseniksi.

11 artikla.

Lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeisiin ei saa missään olosuhteissa kohdistaa hyökkäystä, vaan selkkauksen osapuolten on niitä aina suojeltava ja pidettävä loukkaamattomina.

12 artikla.

Kun jokin alue on vallattu, siellä olevia lääkintä- ja turvallisuusvyöhykkeitä on jatkuvasti pidettävä loukkaamattomina ja käytettävä tarkoituksensa.

Valtaajavalta voi kuitenkin muuttaa niiden käyttötarkoitusta ehdolla, että kaikkiin toimenpiteisiin on ryhdytty niihin koottujen henkilöiden turvallisuuden takaamiseksi.

13 artikla.

Tätä sopimusta on sovellettava myös paikkakuntiin, jotka asianomaiset vallat ovat määränneet palvelemaan samaa tarkoitusta kuin lääkintä- ja turvallisuusvyyöhykkeet.

LIITE II. Luonnos yhteisavustusten ohjesäännöksi.

1 artikla.

Eristettyjen henkilöiden komiteoilla on oleva oikeus jakaa yhteiset avustuslähetykset, joista niiden on vastattava, kaikille eristetyille, jotka hallinnollisesti kuuluvat niiden eristämisaikaan tai ovat sairaaloissa taikka vankiloissa tai muissa rangaistuslaitoksissa.

2 artikla.

Yhteisten avustuslähetysten jakelu on toimitettava lahjoittajien antamien ohjeiden sekä eristettyjen henkilöiden komiteain vahvistaman suunnitelman mukaisesti. Lääkeavustusten jakelu on kuitenkin ensi sijassa toimitettava yhteisymmärryksessä päällikkölääkärin kanssa ja nämä voivat sairaaloissa ja sairausosastoissa poiketa mainituista ohjeista sikäli kuin heidän potilaittensa tarpeet sitä vaativat. Näissä puitteissa jakelun tulee aina tapahtua tasapuolisesti.

3 artikla.

Saapuneiden tavarain laadun ja määrän toteamiseksi sekä niistä lahjoittajille annettavain yksityiskohtaisten selostusten laatimiseksi eristettyjen henkilöiden komiteoilla on oikeus päästä rautatieasemille ja muihin eristämisaikojen lähellä oleviin avustuslähetysten saapumisaikoihin.

4 artikla.

Eristettyjen henkilöiden komiteoille on suotava kaikki tarpeelliset helpotukset, jotta ne voisivat todeta, onko yhteisavustusten jakelu kaikissa heidän eristämisaikojensa ala- ja lisäosastoissa tapahtunut heidän ohjeittensa mukaisesti.

5 artikla.

Eristettyjen henkilöiden komiteoilla on oikeus täyttää tai antaa komiteain jäsenille työkunnissa tai päällikkölääkäreille sairausosastoissa ja sairaaloissa täytettäväksi lomakkeita tai kyselykaavakkeita, jotka ovat tarkoitettuja lahjoittajia varten ja koskevat yhteisavustuksia (jakelua, tarpeita, määriä jne.). Nämä lomakkeet ja kyselykaavakkeet on asianmukaisesti täytettyinä toimitettava lahjoittajille viivytyksettä.

6 artikla.

Siinä tarkoituksessa, että yhteisavustusten säännöllinen jakelu eristetyille henkilöille varmistettaisiin heidän eristämisaikojensa ja että voitaisiin tyydyttää tarpeet, jotka syntyvät uusien eristettävien henkilöiden ryhmäin saapumisesta, eristettyjen henkilöiden komiteoilla on oikeus muodostaa ja pitää tarpeellisia varastoja saapuneista yhteisavustuksista. Tätä varten heidän käytettävänä pitää olla soveliaita varastosuojia; kukin varastosuoja on varustettu kahdella lukolla, joista toisen avaimet pitää hallussaan eristettyjen henkilöiden komitea ja toisen eristämisaikojen komentaja.

7 artikla.

Korkeat sopimuspuolet ja erityisesti pidättäjävallat ovat velvolliset, sikäli kuin suinkin on mahdollista eivätkä väestön elintarvikkeiden säännöstelystä johtuvat rajoitukset ole esteenä, sallimaan ostosten teon alueellaan yhteisavustusten jakamiseksi eristetyille henkilöille. Niiden on vastaavasti helpotettava rahavarojen siirtoja sekä muiden teknillistä tai hallinnollista laatua olevien rahataloudellisten toimenpiteiden suorittamista, jotka koskevat sellaisia ostoksia.

8 artikla.

Edellä olevien määräysten estämättä eristetyillä henkilöillä säilyy oikeus vastaanottaa yhteisavustuksia ennen eristämisaikojensa saapumista tai heidän kuljetuksensa aikana. Niinikään pysyy suojelijavallan, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean sekä muun sellaisen ihmisystävällisen järjestön edustajilla, joka antaa apuaan eristetyille henkilöille ja on vastuussa avustuslähetysten perille toimittamisesta, mahdollisuus varmistaa sellaisten lähetysten jakelu niiden vastaanottajille kaikin muin soveliaiksi katsominsa keinoin.

